

Dissertatio inauguralis medica de pollutione nocturna / [Georg Wolfgang Wedel].

Contributors

Wedel, Georg Wolfgang, 1645-1721.
Rolfinck, Werner, 1599-1673.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jena : Typ. Krebsianis, 1711.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/a7ac7u87>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

ANNVE IESV!
DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA,
DE
POLLVTIONE
NOCTVRNA,

Iussu & Auctoritate Illustris Facultatis Asclepiadeæ
in florentissima Salana,
PRÆSIDE
VIRO NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO,
EXPERIENTISSIMO,

DN. GVERNERO ROLFINCIO,
Phil. & Med. Doctore & P. P. supra laudem
posito, Academiae totius Seniore eminentissimo,
Domino Præceptore & Patrono suo gratioso,

PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, Priuilegia & insignia
Doctoralia solenniter consequendi
publicæ & placidæ ventilationi subiecta

GEORGIO VVOLEFGANGO VVEDELIO,
Sprembergenfi Lusato,
IN ACROATERIO MAGNO,
horis ante- & post-meridianis,
ad d. Maii, 1667

Celsus L. 6. de re medica cap. 18.
Sermonis pudorem & artis præcepta seruare simul, difficile
non modo est, sed etiam impossibile.

JENÆ, TYPIS CHRISTOPH. KREBSII. M DCC XI.

441
SERENISSIMO. CELSISSIMOQUE.
PRINCIPI. AC. DOMINO.

DOMINO.

ERNESTO.

DUCI. SAXONIÆ. IVLIÆ. CLIVIÆ.
AC. MONTIVM. LANDGRAVIO.

THVRINGIÆ. MARCHIONI.

MISNIÆ.

PRINCIPALI. DIGNITATE. COMITI.

HENNEBERGIÆ. COMITI. MARCHIÆ ET. RA-

VENSBERGÆ. DOMINO. RAVENSTEINÆ.

PATRIÆ. PATRI.

.PIO. IVSTO. PACIFICO

PRINCIPI. AC. DOMINO. SVO.

CLEMENTISSIMO.

CVM.

HVMILLIMA. SVBIECTIONE.

SALVTEM.

SERENISSIME PRINCEPS,

EXTant auitorum facinorum Saxonicæ rutæ gloriosissima monumenta, quorum splendorem admiratus orbis, fortitudinem stupere hostes, felicitatem & excelsa animi dona deprædicauere vniuersi.

In TE hæc sunt & omnia & cumulata. O felicem terram, quæ cum felicitatis magnitudine per se clara esset, prouidentia virtutumque Tuarum accessione reddita, est admirabilis!

Extant in Tepiæ ac diuinæ mentis dotes tantæ, vt paucis voluntatem auxeris æmulandi, consequendi locum reliqueris nulli.

A 2

TE

TE Traiano meliorem, TE Augusto feliciorem, TE delitias humani generis quis non optimo iure reputat?

Natura TE virtutibus omnibus cumulauit, Tu, omne studium ad communem vtilitatem traducens, vniuersas illi repræsentas. Quis fidem implorauit Tuam, qui a TE neglectus sit? Quis iustitiam expetiuit quem Tu non protexeris?

Si nulla alia ad solidæ & omni seculorum memoria victuræ gloriæ amplitudinem via patet principi, quam a subditis diligi & obseruari: Si nullum diuturnius nominis encomium, quam quod patriæ præstat defensio, quam gregis & legis obseruantia: sane fama vestra, solis contermina limitibus, futuræ ætatis vniuersæ memoria excepta, omnem

omnem temporis iniuriosam longinquitatem superabit.

Quid de pietate memorem, quid de orthodoxæ religionis feruore? Ecclesiæ fulcrum, pietatis exemplar viuum Te terris interesse voluit factorum benignitas.

Cum erga patriam, erga academiam, erga totum orbem Christianum Tuorum meritorum magnitudo & præsentis & superioris seculi gloriam non solum æquarit, verum quoque superarit, quei potuit tam luculenta fama vel apud me non illustris esse?

Hostes ipsi & peregrini, hi admirentur, illi vereantur animi magnitudinem, iustitiæ expromptum cultum, pietatis acerrimum zelum, sapientiam diuinam: nos diffimulemus?

Periniquum videbatur mihi, si
cuius cæteri omnes meminissent,
ego contemplatus sapientiam, for-
tunam, fortitudinem non sine mi-
raculo, excluderer.

Euge, SERENISSIME PRINCEPS,
diu nominis ac famæ æternitate,
quam vius accepisti sine exem-
plo, fruire! DEVS TE diu sospitet!

Accipe, si laxata negotia, pro-
patria deuota, permittent viam,
præfens serenissima fronte subie-
ctissimi cultus specimen, & quam
clementia vestra foenerat vniuersis,
in me quoque deriuat gratiam.

SERENITATI VESTRÆ

Dabantur in Athenæo Salano

d. 18. Maii 1667.

Subiectissimus

Georgius Wolfgangus Wedelius.

IOVA



IOVA IVVA!

EXORDIVM.

Vere & eleganter *Ascreus* canit:

Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη, ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
αὐτόματ' ἑοικῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
στυγνῇ. - - - - -

*Morbi hominibus tam interdiu, quam noctu
ultronei oberrant, mala mortalibus ferentes
tacite.*

Innuens, nunquam tutam esse fidem, nullum a morborum insultu liberum esse monumentum, semper Hannibalem ad portas.

Sunt tamen morbi aliqui, inprimis serosæ ortum, qui debent colluiei, noctu vel inuadentes, vel magis ob lunæ dominium affligentes. Dolores nocte ingruente exasperantur, qui interdiu, pluribus intento sensu, adeoque ad singula minore, sopiebantur. Noctu inuadit ephialtes, terrificumque incumbentis ponderis exhibet figmentum.

Grassantur noctu lucifugæ, gaudentque tenebris suam obuelare nequitiam, rapiendo, capiendoque, quidquid commodum occasio obtulerit. Sic Morpheus agit noctu, quod interdiu consequi non poterat, varias menti offerendo figuras. Præ reliquis tamen, quod dies antea & lux obtulerat amabilis speciei, hoc nox adumbrare, & fallendo obuerrere solet.

Et in specie affectus, de quo in præsentia acturi sumus, nocturnus est, ubi mens & imaginatio nostra
decepta

- - - *decepta cupidine falso,*
flexanimum Venerem se pati persuasa, idcirco nec suo
defutura symbolo, sed partes suas largo potius redhosti-
mento tueri satagens, decipitur, ut solet fieri ab insomniis,
quæ umbram rei pro re ipsa relinquunt.

Ea propter, cum prolixiori dignus sit excussione, loco
Disputationis Inauguralis & solennis videndus sistitur.

Quoniam vero *nostra hæc in literarum studiis peregrina-
tio, sine superna luce, miserabilis quædam erratio est,* di-
cente Scaligero, Tu, Domine Iehoua Zebaoth, da scientiam
creaturæ, ut creaturam tuam intime noscat, se primum,
cætera præter se, propter mandatum charitatis tuæ, vlti-
mo in Te omnia & super omnia.

CAPVT I.

definitionem *ὀνομαστικὴν* exponit.

Profecto sapientis est, prosequi definitiones; sunt siquidem ad
scientiam *πρῶταις* immediate. Nihil cordato viro dignius,
quam definire, verba sunt illustrissimi Scaligeri l. de plant.
p. m. 210.

HOMONYMIAM primo loco delibare opus videtur.
Triplex in scholis medicis communiter traditur semi-
nis effusio. *Prima κατ' ἐξοχήν* dicitur gonorrhæa, vel cum ad-
iectione, *simplex*, quam statuunt fieri sine vlla voluntate &
voluptate, imo cum dolore, de die potissimum & nocte, ut
exinde quasi perpetuo madeant linteamina.

Alteram species est gonorrhæa virulenta, quæ est a conta-
gio & lue venerea, & pariter cum virore quodam & fædi-
tate fluxum seminalem arguit. *Tertia* denique omnium com-
munissima est *pollutio nocturna*, de qua in specie h.l. acturi sumus.

Ne insciis forsan æquiuocatio dubium moueat nomi-
nis: non sumitur pollutio nocturna a nobis pro mictione
inuoluntaria in lectum: non accipitur pro albo profluvio
mulierum, neque pro naturali mensium expurgatione, sed pro
effusione seminis noctu facta.

Pollu-

Pollutam dici a Mose uxorem, quæ alteri miscetur viro, aiunt *Caluin. & Schard. in lexic. citantque Connanum.*

SYNONYMA occurrunt non pauca. Profluuium nocturnum dicit *Schwalb. Disq. Therap. sect. 10. p. 190.* Genituram nocturnam somno sparsam *alius.* Veneris infomnia Latinis dici, autor est *Fuchsius compend. med.* Nominatur & gonorrhœa nocturna. Nocturna ludibria appellat *Mercurialis consil. med. 9. pag. 34. addit, vt plerique Latini appellant.*

Non possum, quin ad hanc philologiam nominalem adducam *Lucretium lib. 4.* quo manucente a pollutione nocturna vestem non tam cruentari, quam infici putat *Gifanius.*

*Incitat (libido) irritans loca turgida semine multo,
vt quasi transactis sepe omnibus rebus profundant
fluminis ingentes fluctus, vestemque cruentent.*

Vid. *Horst. manucl. ad med.*

extat in sacris locus de iis, ἔτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μιαιύνουσιν, qui infomniis delusi carnem polluunt *Epist. Iud. 8.* Nolumus autem Theologorum expilare scrinia, & disquirere, an de his illo loco agatur, qui pollutionem nocturnam patiuntur.

Egregie quoque ad hanc Φιλολογίαν ὀνομαστικὴν facit, quod in sacris extat, affectu hoc correptos pro immundis habitos fuisse vsque ad occiduum solem, & de sacrificio edere prohibitos, nisi prius loto corpore. *Leuit. 22. v. 5. Libro eod. cap. 15. v. 16.* præcipitur, vt æger talis totum corpus lauet aqua, & immundus sit vsque ad vesperam. Mentio quoque fit nominis huius *cap. eod. v. 32.*

ETYMOLOGIA agmen claudit.

Nomen acceptum fertur τὸ συμπύματι. Dicitur POLLVTIO a polluendo, quod corpus vel integumenta ab excreto polluantur semine. Quidam deriuant a Græco μολύνειν, contaminare, polluere: aliis quasi porro lauo seu luo audit per ἀντιφρασειν, quod ea, quæ inquinantur, madefieri necesse sit.

Nocturna vocatur a tempore, quo inuadere hominem solet, noctu scilicet, prout alias nocturno cruore spargere hospitis penetralia dicit *Horat.*

Polluitur corpus vel integumentum ex necessitate con-

B

tingen-

tingentiæ, quod excretum recipi a suo recipiente hoc modo nequeat. Hinc D. Ambrosius canit in hymno :

*Hostem nostrum comprime,
ne polluantur corpora.*

Referuari enim debebat seminalis ὄγκος in oculis, cellulis & vesiculis suis, donec πρὸς τὴν ἀνδρωποποιίαν euocandum esset. Cum ergo falso phantasmate ludatur animus, iniussum prodit, & corpus & linteamina contaminat.

Græcanico ore dicitur ὄνειρωγμός, in somnis Venus, imaginatio libidinis in somno, & propter illam in somno conceptam imaginationem seminis genitalis profusio. Proprie effertur de infomnio, ut plurimum vero de libidinis in somno imaginatione. De hac loquitur Dioscorides l. 3. c. 148.

Magis communiter & vulgatius audit ἐξὀνειρωγμός, Abuali canonis lib. 3. fen. 20. tract. 1. cap. 33. vocat

سكـة الامـة multitudinem pollutionis.

Germani nomen proprium non habent, ideoque circumscribenda illis hæc passio, si efferre illam velint. Lutherus in vers. Bibliorum sacra dicit : Wenn einem der Saame des Nachts entgehet.

CAPVT II

definitionem πρᾶγματῶν cum ratione formali subiungit.

Definitionem hanc nominalem excipit realis, quam ponimus sequentem:

Est excretio inuoluntaria seminis in somno, nonnunquam boni & perfecti, nonnunquam tenuis nec satis crassi, cum imaginatione actus rerumque venerearum, ab expultrice irritata dependens.

Γενικὸν τὸ εἶναι huius affectus in excretionem consistit. Hoc tamen, quia latisime patet, τὸ εἶδικὼ limitandum est per modum, ductum scil. semini & urinae vehendæ communem.

Materiam excretionis constituit semen, quod σὺν ὀδαξισμῷ titillatione & pruritu quodam excernitur, cum tentigine membri, & somniis venereis.

Semen

Semen triplex communiter statuitur. *Primum*, quod aquosum est, & sæpe inter egerendum simul profluit, item ad concupiscentiam prauam. De hoc loqui videtur *Hippocrates l. 2. de morbis, cap. 49. t. 8.* *Secundum*, quod in vesiculis adseruatur seminariis, & *tertium*, quod in testibus, omnium nobilissimum & optimum.

Quæsitum, qualenam excerni in hoc affectu statuamus, respondemus: medium.

Experientia testatur, non purum perfectumque semen hoc pacto excerni semper, sed cum excrementitiis, cum primis biliosis, seu, si mauis, calidis & siccis humoribus permistum.

Diximus autem, excretionem hanc esse inuoluntariam, respicientes ad voluntatem cum ratione temperatam, huiusque imperio subditam.

Imaginatio actus rerumque venerearum adest quidem ὡς ἂν τὸ πολὺ ut plurimum; fit tamen sæpe, ut, quemadmodum imaginatio doloris alieni venerem suscitatur: ita, si res dolorificæ, horrendæ, despectabiles phantasiæ offerantur, profusio seminis in somno contingat. Quia, quæ ratio est Scaligeri exerc. 276. *refugiunt spiritus ab illa tristi specie, atque sese abdunt in recessus intimos; unde fit flatus.* Quin vigilantibus quoque insidiatur, sicut aliquoties in praxi sua obseruauit Dn. D. Schenckius exerc. anat. p. 650. adeo ut dubitet, quei lumbis a decubitu supino calefactis adscribi possit. De quo plura inferius.

Apparet hinc, affectum præsentem ad symptomatum classem, & quidem maxime τῶν ἐκκρινόμενων τε καὶ ἐπιχομέων, excretorum & retentorum p. n. commodissime referri posse. Quamuis enim semen per se non sit res p. n. per accidenis tamen quid præternaturale sit, quatenus quippe excretio ipsius non debito tempore facta multorum effectuum præternaturalium euadit causa.

Excernitur illud μὴ ὡς μέρος τῶν πεποιηθῶτων, μηδ' ὡς περίττωμα, ἀλλ' ὡς ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον, non veluti pars patientium locorum, neque tanquam excrementum, sed quod in ipsis naturaliter continetur.

An mulieres quoque patiantur ἐξουερῶν, disquiri potest.

Qui negant, dari semen fœmininum, illarumque testes esse potius cadauera testium dicunt, vtique etiam negabunt, laborare illas ἐξουερῶν.

Confirmari tamen assertum potest 1. principiis ἀπὸ τῶν ἐξωθεν petitis, id est, autoritatibus.

Galenus l. 2. de semine cap. primo in effusione feminis, quam mulieres faciunt in somnis, primum in orificium: (semen) deinde ex eo foras egredi scripsit, vt habet I. B. Syluat. Histor. Galen. medicin. 67. p. 331.

Affirmat illud etiam ipse *Aristoteles, H. A. lib. 10. cap. 6. & cap. 7. it. de generat. animal. lib. 2. cap. 4. ait: καὶ γὰρ τοῖς ἀρρεσὶ, γίγνεται καὶ ταῖς γυναιξὶ νυκτὶ, ὃ καλεῖσιν ἐξουερῶν. Vt maribus, ita & fœminis accidit noctu per quietem, quod pollutionem appellant; ipseque diuinus senex l. 2. de morb. mul. c. 59. t. 10.*

Pollutionem talem muliebrem per infomnia cum partium obscœnarum odaxismo quodam, pruritu & titillatione, fieri tradit *Fernel. l. 6. cap. 14. patholog. & Anderrac. de med. V. & N. comm. 1. dial. 8 pag. 750.*

2. Principia ἀπὸ τῶν ἐσωθεν petita idem euincunt.

Certum est, mulieres in συνῆσις, vel etiam, quando vehementer pruriunt, aliquid effundere humidi, quod vel semen vel aquosum aliquem liquorem appelles, perinde est.

Certum etiam est, mulieres pati somnia venerea, id est, talia, quæ concubitum repræsentant. Quid proinde obstat, illas quoque laborare effluuio hoc nocturno?

Commune ideoque est hoc accidens & meliori & sequiori sexui, quippe & ille pruriens infomnia patitur libidinosa, præcipue, si minus propitia venere, & fortuna, solitariis & tristibus noctibus solo in angiportu quiescere cogatur.

An hæc actio, puta excretio seminalis, sit animalis, an naturalis, pariter ventilari potest. Nos illam iudicamus esse mixtam ex animali & naturali, ceu tussis & respiratio. Pure enim naturalis non est, neque pure animalis. Ergo mixta erit ex vtrisque. Naturalis quidem, quia natura ipsa excretionem hanc molitur, & actio generatiua est naturalissima: animalis vero, quia

quia utitur ad expulsionem isthanc musculis, utitur nervis, utitur voluntate, licet restricta & decepta. Hinc facultas naturalis erit quidem primaria, animalis vero instrumentaria.

CAPVT III.

τὸ ὑποκείμενον **subiectum inquirat.**

Qui partem affectam nouit, nouit etiam morbum: qui morbum nouit, facile eundem curat.

SVBIECTVM itaque recipiens principaliter sumptum **VT QVOD**, quod principaliter, radicaliter & ultimate sustentat adiunctum, est **TOTVS HOMO**, anima rationali & corpore animali constans, de eo enim prædicatur, quod laboret pollutione nocturna.

SVBIECTVM VT QVO, hoc est, quo mediante subiectum **QVOD** sustentat adiunctum, est anima sensitua, & corpus anima vegetatiua & sensitua instructum, quamuis secundum ἐνεργείας actus secundos & operationes, mediate, & κατὰ συμβεβηκός, per accidens, quatenus nimirum organa afficiuntur, in consensum quoque trahatur & compatiatur rationalis.

PARS AFFECTA non est virga, quæ solum viam & ductum præbet, licet sæpe eueniat, ut ex impuro coitu & fordido exulceretur hic communis urinæ & seminis canaliculus, quo facto pus continuo prope manat riuulo & stillicidio, præprimis vero cum vrina simul, maxima præsentem, partium membranarum vellicatione, vnde stranguriæ nomine a nonnullis circumfertur, coniunctaque interdum pollutione nocturna.

ADÆQVATVM subiectum sunt **TESTES & PROSTATÆ**. Efficiunt enim & præparant semen, continentque morbi secum fomitem.

PRINCIPALE sunt **VESICVLÆ SEMINALES**, parastatæ varicosi *Ruffo Epheso* dictæ, quippe quæ semen iamdudum elaboratum recipiunt, vterius perficiunt, & ad eiaculationem adseruant. Si ergo cætera sint paria & vel intemperie propria, vel a renibus communicata, stimulentur, partes membranacæ & nervosæ pruriunt, accedente deinde

imaginatione & erectione canalıs, in actum deducitur, quod antea latuerat sopitum.

Si a nimio & crebro hoc malo quasi laxentur & efflorescantur genitales partes, tunc etiam absque tentigine seu erectione membri, imo absque imaginatione venereæ voluptatis, accidere potest. Absumuntur tandem spiritus, & vitiosi simul humores euacuantur.

Sita sunt vesiculæ, seu adseruantia vasa, dictante illustri Dn. Praside Ord. & meth. part. genital. part. 1. cap. 24. ad vesicæ cervicis initium, inter vesicæ & recti intestini musculos, utrinque una, una in uno, altera in altero latitantes.

Transitus est ab his immediatus in vrethram per aliquot foraminula. ἡ γὰρ γονή, inquit Cous, χωρεῖ, & οὐκ ὅτι τὸ ἔργον, ἀλλὰ ἡ ἄλλη ὁδὸς ὅτιν αὐτῆς ἐρχομένη. Non enim semen, qua via est urine, prodit, sed alia ipsi via est huic proxima, l. de genitura.

Helmontius ut singularem in quolibet morbo inducere, nititur causam, ita & hic. Defert etenim lien, tanquam subiecto, sedem somni, & somnii, & veneris ipsius, quia pollutiones sint nocturnæ, ibique circa stomachum primi veneris motus sentiantur.

Fit hoc μὴ ἀπὸ τοῦ, sed quando lien non expurgat ferofas acres moleculas, occasionem huic malo præbere potest.

Alii renibus omnem pollutionem inducendi adscribunt potestatem, unde & gonorrhæa Italis *mal des reins*: Gallis *mal de roignons* appellatur. Aiunt renes semen elaborare, & loco probationis inter alia pollutionis exemplum adducunt.

Committunt hi ἑλεγχον ἀπὸ τοῦ μὴ αἶπον ὡς αἶπον, fallaciam non causæ ut causæ. Non accidit pollutio, quod renes semen componant, sed quia incalescentes calorem cum partibus genitalibus communicant.

Ingens spermaticarum partium robur effluentis huius feminis causam esse contendit *Fernelius* l. 6. *pathol. c. 14.* cui pollicem premit *Andernacus de med. V. & N. comm. 1. dial. 8.* eodem argumento, quod voluptate iucunda id semper emanet. Gonorrhæam autem dicit esse ab infirmitate partium.

Manus

Manus iungere & accedere huic sententiæ vix possumus, si perpenderit, voluptatem iucundam non præsupponere robur partium genitalium, illud nempe solummodo fit per accidens, pruriente & stimulante materia, sicque titillationem gratam inducente, nihilominus tamen debilitatis partibus.

Concedimus tamen, in respectu ad gonorrhœam, robustiora esse vasa in nostro affectu. Neque enim tam infirmæ hoc loco sunt partes, vt continuus effluxus fiat, sed robore adhuc pollent, alioquin tantæ copię feminali elaborandæ non essent pares: magis attamen & magis sensim debilitantur.

Afficiuntur vesiculæ seminares nonnunquam ἰδιοναρκῶς, essentialiter, cum permanens in ipsis est dispositio, a nulla alia quæ pendet parte, sed per se affectæ sunt κατὰ συνάθροισµὸν καὶ διάθεσιν, secundum congestionem & pravam dispositionem seminis, & constitutionis. Interdum, & sæpius quidem, συµπαδικῶς per consensum, cum ab affectu penitus non sunt liberæ, nec permanentem dispositionem nactæ, sed κατὰ πνευματισµὸν καὶ ἐπίρρεσιν, secundum defluxionem & irruptionem a renibus, hepate, totoque corpore afficiuntur.

Consensus hic est positivus, cum communitate materialium corporearum, h. l. feri, aliorumque humorum, mediantibus arteriis adductorum.

CAPVT IV

causas, αἰεσον & ἐμμέσας proximiores
indagat.

Concinne Hippocrates illud hic nobis occinit: Εἰ τις εἰδείη τὴν αἰτίαν τῆ νοσήματος, οἷός τ' ἂν εἴη προσφέρειν τὰ συμφέροντα τῶν ἐν τῷ σώματι, ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιστάμενος τὰ νοσήματα. Qui morbi causam cognoverit, is utique ex his, quæ in corpore insunt, adepta per contraria morborum cognitione, facile poterit, quæ conferunt, offerre.

Non sequemur Aerum, empiricorum principem, qui causas

fas morborum incognoscibiles esse putabat; referente *Galenus*
l. de sub figur. empir. inscripto cap. 1.

I M M E D I A T A M posuimus facultatem expultricem,
irritatam; hodie vocamus elaterem.

Helmont. de lithiasi cap. 9. p. 133. dicit: Contrahuntur para-
stata vasa, in gonorrhœa, spermatis stimulo excitata. Causam
immediatam vult esse contractionem conuulsioni similem.

Retinetur semen reconditum in vesiculis suis, facultate
expultrice irritata, dictum factum granulatim, instar mer-
curii ex corio ceruino, expellitur.

Causa, quæ expultricem stimulare solet, in genere vna
statuitur, nempe ἡ αἰτία, i. e. *molestia*, quam percipit pars a
materia retenta: in specie triplex accusatur, scil. ἡ ὀνυξ, vel
moles, cum copia seu magnitudine partem distendendo ex
soluit; ἡ π βάρη, vel *pondus*, cum quasi grauat partem; ἡ δὲ
ξίς vel *mordicatio* aliqua.

Mediata proxima causa, secundum **ESSENTIAM** spectata,
duplex occurrit: corpulenta materia, vel *πνεῦμα φυσικόν*.

Flatus non seiungendi in recensione causarum affectus
nostri,

Mercurialis consil. med. 6. p. 34. in iuvene melancholia hy-
pochondriaca laborante a solo flatu excitari iudicauit tenti-
ginem nocturnam, ac interdum semen profundū, non, quod
in corpore (ægri) macie consumpto vlla ex parte exuberet,
sed quia ex sanguine impuro, acri, & moderate tenui geni-
tum, expultricem seminaſium vasorum facile ad sui expul-
sionem stimulet, tunc maxime, quando super lumbos & re-
nes feruidos decumbens calidius semen reddit, simulque
ichores ad eas regiones pertrahens, & laxiores vias afficit, &
expultrici maius veluti calcar addit.

Hodierni & spiritus quantitate peccare in eiusmodi pro-
fluuio nocturno statuunt, inter quos præcipuus est *Schwalb.*
D. Th. sect. 10. p. 190. dicens: *Excessum spiritus, quantitate peccantis,*
elucidat gonorrhœa, ac profluuium elucidat nocturnum.

Consentit *Riolan. in Enchirid. anatom. p. 169.* ab vbertate &
calidi & spirituosī seminis provenire statuens.

Inprimis

Inprimis accusanda venit *materia corpulenta humorosa*,
scum in excretionem humidi morbus consistat.

παθητικῶς quidem, affective semen ipsum, ποιητικῶς effe-
ctive sanguis, bilis, pituita, eaque vel falsa vel acida, melancho-
lia, serum in producendo affectu concurrunt, modo ἀκρετέϊς
sinceris, modo μικτοὶ misti.

E Chemicorum principiis συστατικοῖς præ reliquis accusa-
tur sal. Hoc ἀτρέπω τῆς μίξεως recedens, cumque sulphure &
mercurio pactum lædens fœdus, in partibus genitalibus na-
ctum imperium, producendæ excretioni feminali sufficit.

Sylviæna ex hypothesi peccabit succus pancreaticus aci-
do-salinus. Ex Helmontiana acor, qui extra ventriculi pomæ-
ria inutilis est & morbificus.

Quandocunque horum ἀκρετέϊς corripunt tum renes,
tum genitalia membra, particulis suis acribus, tenuibus, qua-
dratis, sex angularibus stimulant archeum, illic locorum resi-
dentem, ut propellere conatus morbificum pondus, ipsum
semen eiciat. Videmus sic manifeste in talibus sudorem
acidum, qui & gustu deprehendi potest.

Iuxta normam hypotheseon & principiorum recentio-
rum quorundam, causa affectus nostri ex viuo feminali
principio exoriens statui potest. Verminosa quippe & ani-
mata putredo stimulando & lancinando vasa genitalia, acce-
dente inprimis calore quodam ipsis vermiculis aduerso, a
causis externis, utpote lectorum lenocinio, producto, irritat
ad eiaculationem substantifici genitalis nectaris. Potissimum
in inueterata pollutione, cum natura per canalem hunc ad-
suefacta vitiosos simul adducere & deturbare humores sata-
git. Sicut alias quoque in virulenta militis cuiusdam go-
norrhœa Borelli amicus insectulum quoddam fere inuisibile
observavit, annotatum ab illo obs. microscop. 53. p. 29.

Secundum essendi modum, consideratæ hæ causæ corpulen-
tæ, & quidem IN DETERMINATO GENERE quoad essen-
tiam modificantur *Quantitate & Qualitate*.

Si quantitate & copia excedat & molestat feminalis mi-
stura, etiam eo ipso naturæ molestiam creare, & stimulos ad
sui

fui excretionem addere valet. Quidquid enim abundat, licet bonum in se fit, copia tamen grauari naturam potest, vti manifeste illud videre licet in sanguinea purpura. Ita & semen ὄργασμῳ & συναθροισμῳ congestum sibi exitum patientem quaerit, adeoque exoneratur a natura, ubi oppressa est, per somnia, vti ait subtilis Scalanus exerc. 269. Seu, vti alius inquit: Natura se expurgat nonnunquam sponte inter dormiendum, ubi a nimia copia vasa seminalia tangent.

Sunt enim, autore Galeno l. 6. de sanit. tuenda cap. 14. ἐνίοι, οἱ σπέρμα πολλὸ καὶ θερμὸν γυνῶσιν, ἐπειγόντως αὐτὰς ἐξέρχονται, qui semen genitale copiosum calidumque gignunt, quod eos ad sui expulsionem proritat. Et argumento 6. de loc. affect. cap. 6. ob

Eandem proportionem, quam habet serum cum vasis seminariis: habet & vrina cum vesica. Perinde enim, vt vrina copiosa irritat vesicam, vt foras se proiciat; ita & copia materiae prolificae vasa seminaria onerat, ac molestia quasi afficit.

Talis pollutio, quae prouenit ex nimia bene elaboratae feminis copia, non semper morbosa est, animae potius quam corpori perniciofa, vt habet Höfer. Hercul. med. l. 3. c. 6. p. 203.

Qualitate si excedat, pariter in via causae ambulat.

Speculat huc falsedo feminis, a multis pro causa adlata.

Emulgenti sinistrae venae spermaticae, preparatoriam sinistram insertam volunt cum Galeno lib. 1. de sem. cap. 13. multi, vt ex ea paucosero irroratum sanguinem trahat.

Quod nec fugit Sabini sectatores, dum falsuginosum semen esse dixerunt: de quo Galenus comm. 3. lib. 6. epid. p. 171.

Aristoteles testatur sect. 4. problem. qu. 30. p. 863. nonnullorum genituram piscium lauamentum redolere, eam ob causam, quod semper cum femine excrementi aliquid exeat.

Hieronymus Barbatius tract. de sanguine & eius sero cum ex sero semen oriri statuit, huc inclinare videtur.

Plempius fundam. med. l. 2. f. 3. c. 4. p. 57. concinne hanc in rem ita: Ego e purissimo sanguine generari semen adeo non credo, vt existimem e promiscuo & fortassis spurcato id oriri. Hoc enim indicat odor eius teter & virosus: hoc SAVOR SVBSALVS; hoc denique materia eius, quae subministratur partim a vena emulgente sinistra, cuius sanguis si roso humore vitiatu est.

Nobis,

Nobis, licet in statu f. n. prout autores prædicti vendi-
tant, concedi id non adeo posse videatur, tamen in p. n. nil
obstat, quo minus illud affirmemus. Vnde & *Philosophus*, quod
nemo sanæ mentis negat, *δυνάμεις νοσώδεις morbosas dispositio-*
nes vna cum semine exire statuit. Et cur sanguis falsus &
acris non produceret simile semen, ex arteriarum cauernu-
lis illuc delatus & depositus?

In secundis qualitatibus semen delinquit, si sit nimis
tenue, atomis irregularibus excedens.

Confimiliter si peccent cæteri enumerati humores, se-
men ipsum inficiunt.

Sanguis biliosus, serofus, acrior, tum ratione materiæ,
quam præbet formando semini, tum nutrimenti particularis,
tum etiam alluuiionis generare hunc morbum potest.

Serum maxime sanguinis, si acrius sit aliquanto, & per
διάνοιαν segregationem Hippocraticam imperio potiat, accu-
sandum venit.

INDIFFERENTER eandem materiam corpulentam mo-
dificant quantitas & motus generationis & localis.

Quantitas & qualitas intuitu actiuitatis & resistentiæ con-
sideratæ, si ita sint comparatæ, vt inueniant minus resisten-
tes, hoc est, debiles partes, ab actu primo in secundum
deducunt morbificum εἶδος.

Motus generationis & congestionis est nonnunquam in loco
affecto ipso, partibus genitalibus conseruantibus semen, & in
specie vesiculis, vbi per *συναθροισμὸν* collectum, facultate
irritata & læsa p. n. excernitur.

LÆDITVR FACVLITAS a constitutione partium
præternaturali, quoad temperiem, conformationem, & vni-
tatem.

Auicenna dicit: Polluuntur cum hoc (semine) in nocte, quo-
niam vasa spermatis calefiunt in eis in nocte, quare calefit sperma
& subtiliatur. Caliditas enim, seu intemperies calida, acrimo-
niam semini conciliat, asserente *Sennerto* instituit. l. 3. part. 1.
sect. 2. cap. 6. τὸ πνεῦμα τὸ ἐνεδόν, καὶ ἡ παρὰ τὴν βίην καὶ τὴν θερμότητα,
καὶ τῶν φλεβίων πανταχόθεν ἡ ξυντονία γαργαλισμὸν ἐμποίει.

*Spiritus, qui inest (femini,) presensque vis & caliditas, penularum-
que continens undique contentio titillationem intus facit, dictante
Hippocrate l. de off. nat. ut ita semen ως πνεῦμα ἐκαστέρου τῆς
κύστης, velut fauus ab utraque vesicæ parte feratur, ceu loqui-
tur ibidem.*

*Aetius tetrab. 3. serm. 3. cap. ult. meminit pollutionis non
eternæ domestici ministri, qui, cum muliere concumbens, se-
men effundere non poterat, nihilominus in somno pluri-
mum profudit seminis, citra voluptatem. Causam reiecit in
intemperiem vasorum spermaticorum frigidam & humidam.*

*Ἀνπερξία viscerum sicco non prætereunda pede, ut quan-
do renes calidi, testes vero frigidi existunt, illi irritando, hi
non retinendo & aquosum semen generatum ad prostates
transmittendo peccant.*

*Conformatio talis, quæ laxiorem habitum subiectarum,
partium facit, concurrit nonnunquam.*

*Soluta unitas non raro in causa est. Solutæ per anastomo-
sin, diæresin, vel diapedesin vesiculæ seminales facile dimit-
tunt retinendum succum. Vlcus si adest, non solum polluti-
o, verum etiam gonorrhœa contumacissima euadit.*

OB ERROREM EXTERNVM quandoque effluit se-
men, nulla dispositione notabili in partibus existente, v. g. si
quis generoso utatur vino, cibis vescatur boni succi, in ex-
cessu, equitet, saltet, &c. facile polluitur de nocte.

EXTRA AFFECTAS PARTES fomes & ὑπόκλυμα, sæ-
pe delitescit **IN TOTO CORPORE.**

1. Πλησμονή ἢ πλῆθωρ, si adsit, & quidem vel ἀπλῶς ta-
lis, ubi omnes æquali proportionem abundant succi etiam se-
men ipsum in maiori generabitur prouentu. Vel μετὰ πλε-
θῆκος, κατὰ π, si biliosus, melancholicus, quibuscum & fe-
rosus præcipue iungendus est, supereminet humor, eo faci-
lius cum semine communicabitur vitiositas, ut non solum
copia exundet, sed & viriosam labem acquiritens de facili sede
excidere queat sua.

Quod tamen maxime fit, si

2. Κακοχυμία, seu abundantia μοχθηρῶν χυμῶν, vitiosa-
rum

rum humorum, biliosa, melancholica, vel serosa restagnet. Cum enim semen materiale causam agnoscat sanguinem, si hic vitiosus, biliosus, melancholicus, serosus concurrentibus aliis, ut g. debilitate partium, in quibus retinetur, utique etiam aptum euadit, ut per se excernatur.

In CERTA PARTE causa horum obtinere potest prerogatiuam, ut ideo non solum intemperies calida totius, verum quoque principiorum viscerum, cordis, hepatis, cerebri, renum adnuat. *Cordis*, quia conficit sanguinem h. m. calidiores & acriores, qui in *ἀνὰ δόρα* vniuersali etiam ad testes deducitur. *Hepatis*, quia sic bilem copiosiores gignit. Statutum quin imo a veteribus est, hepar esse amoris subiectum, nec desunt ex sacris loca, quæ assertum probabile reddant. *Cerebri*, cuius maximus consensus est cum genitalibus, hinc enim concitatiore æstro agitata somnia venerea producit *Renum*, ob viciniam, unde facili descensu, æstu hoc humores accersi, & genitura feruidior effici, perque arterias calor communis fieri potest cum testibus. *Vasa ipsa spermatica* sæpe intemperie calidiore vexantur.

Attendendus & MOTVS CAUSÆ MORBIFICÆ LOCALIS.

Quiescit interdum materia seminalis, quæ h. m. excernitur, in loco affecto per *συνάφεισιν μὲν, γένεσιν καὶ διάφεσιν*, essentialem partis debilitatem collecta, per intervalla emittenda. Sæpe etiam aliunde per *πρὸς μανισμὸν καὶ ἰσχυρίσιν* promouetur ad locum affectum. Detur æger, qui longo tempore, per aliquot annos, pollutione nocturna laborauit, singulis septimanis paroxysmos, ut ita dicam, quosdam patiens. Impossibile quasi est, solum *ἀνεγόντων*, sincerum, legitimum semen excerni semper. Natura enim aduēfacta per hunc ductum simul excrementitios humores ablegat, sicque cum non retineantur, nec retineri possint, excernit.

Hinc considerata veniunt, *membrum mandans, recipiens, via, & modus*.

MITTENS *membrum est vel totum corpus*, non quidem ex sententia veterum, qui semen a toto corpore & singulis

eiusdem partibus κατ' ὄγκον καὶ ἐνέργειαν decidi, & per μεσότηας τῶν ὄρχεων, *medios testes* transire putabant: sed quatenus copiosus sanguis copiosam exhibet semini materiam, ex natura sua modificatam, id est, vel bonam vel malam. Vel *partes determinatae*, quarum iam antea fecimus mentionem.

RECIPIENS *pars* sunt partes genitales, & præprimis vesiculæ seminariæ, quæ partes imbecillitatem habent vel σύμφυτον, *naturalem, connatam*, vel ἐπικτητον & *adscititiam*, quacunque ex causa oriundam.

VIAE, ex lege circulationis, sunt arteriæ. Adnotarunt anatomici, in cæteris partibus venas capaciores esse arteriis, hoc vero loco, ut maior & sanguinis & spirituum fiat affluxus, has illis maiores existere.

MODVM quod concernit, ratione mittentium membrorum locum habet ὥς pulsio, *motus impulsorius*. Robur partium mittentium præualet: debilitas recipientium subdita est imperio. Robur illud ita comparatum est, ut possit superflua, cum a copia vel prauitate se sentit stimulatam, expellere in imbecilliores.

In recipiente parte locum habet ἑλξις *tractio*, quæ h. l. maxime accepta fertur calori. Intemperatæ redditæ partes, calidioresque, quo plus excernunt, eo magis attrahunt, semperque in locum excreti aliam exposcunt materiam. Calore irritatæ non contrarios sibi attrahunt succos, sed similes calidos, acres, biliosos, serosos.

ADIVVA T hos fluxionis motus naturalis & præternaturalis humorum inclinatio & turgentia. Inclinatio ista promouetur a copia. Ὁργασμός *turgentia*, vocabulo a semine, turgente desumpto, καὶ ζύμωσις *fermentatio*, propria sede coacerui nesciens, semen disponunt, ut expellatur.

CAPVT V.

in causas ἐμμέσας remotiores, & I. supranaturales inquiric.

De causis hiſce mediatis agens *Henricus de Saxonia* *tr. de secret. mulier. pag. 47.* ad ſex fere capita eas reducit. Nos melioris ordinis gratia diuidimus cauſas conſueta methodo in *ſupernaturales, naturales, non naturales, & p.* in quibus iſtas ſex includemus.

Supernaturaliter fit aliquando pollutio, illuſione Dæmonica & deceptione, illaque vel *ἀμεσση ἢ ἐμμεσση, immediata, vel mediata.* Nullum dubium eſt, eos, qui pactum cum dæmone fortiti ſunt, vt venerem illicitam, ope ſpiritus immundi agere poſſint, ſæpe phantasia decepta tales excretiones experiri.

Nonnulli quaſiti, quomodo dæmon concumbere queat cum lamiis, cauſam dicunt eſſe, quod diabolus aliunde ſurripiat ſemen, & ad actus ſuos ſurrepto abutatur. Stante hac hypotheſi, deceptione talismodi nanciſci ſemen, ſi non, alio modo, nouit.

Quando pollutio nocturna pro cauſa agnoſcit dæmonis ſuggeſtus & ludibria, utique erit peccatum, de quo alias diſquiritur in *6. Di. in pr. & c. reſtaamentum c. gloſſ. vide Repertorium Bertachini.*

De mediata Erebi miniſtrorum opera eleganter *Simbaldus Geneanthrop. c. V. tract. 2. cap. 2. p. 666.* Proh. ſcelus! Reperti ſunt Plutonici viri, nec non ſtygia mulieres, quæ interdum ſolo intuitu, obſcura quædam murmurante lingua: noctu decantatis quibusdam abſtruſis verbis, lumine accenſo, vel præſentes, vel diſtantes, ſeu vigiles. ſeu ſomno ſepultos homines in pollutionem demergunt.

CAPVT VI.

Res naturales mediatae.

Inter **NATURALES** eminet **TEMPERAMENTVM** calidum humidum, calidum ſiccum, præ reliquis diſpoſitum.

Modus ſubſtantie & habitus laxior, rarior, in cauſa nonnunquam eſt. Graciliores & rarioris texturæ homines frequentius quam obæſi pollutionem experiuntur.

Ætas iuuenilis, cum ſcalari pubertatis progreſſione, prurientia membra, ſalacitate & *ὀργασμῶς* turgida, ſeminale con-

conciipiunt & elaborant principium, præprimis huic subie-
cta est malo.

*Pueri non habent pollutiones propter stricturam meatuum, sed
adolescentes habent frequentes & multas, aliquando etiam veniunt
in sequentibus ætatibus, ceu annotat Gordon. in Lil. medicin. p. 760.
ubi causas adducit quatuor, cur frequentius accidunt ado-
lescentibus pollutiones.*

*Cur pueri sint exempti, illustrat & confirmat locus Hip-
pocraticus l. de nat. puer. sect. 3. Εὐδὲν γὰρ εἶναι, καὶ τῶν
Φλεβίων λεπτῶν εἶναι, ὅτι ἐγγυρῶται δι' αὐτῶν ἡ γονή. Cum
enim adhuc pueri essent, uenaleque tenues existunt, neque per eas geni-
tura ferri potest.*

CAPVT VII.

Res non naturales mediatae.

Circa has NONNATVRALES meminisse oportet condi-
tionum causarum, quæ sunt iuxta Galenum l. 1. de caus.
morb. c. 2. 1. vt sint vehementes, 2. vt sat diu operentur, 3. vt
insideant in corpus habile: quia quodlibet agit secundum
modum actiuitatis suæ.

Plus potest, ait idem Galenus alicubi, AER solus, quam
cæteræ res non naturales. Nam nobiscum videt, ait Tullius,
nobiscum audit, nobiscum sonat, mouetur nobiscum.

*Εν δὲ μιᾷ μοίρᾳ χρόνῳ ἄλλοι ἄλλοιαι διαφύσσουσιν αὐραὶ.
In vna autem parte temporis alias alie ingruunt aere.*

Habet maximam vim alterandi corpora nostra, cuius in-
spiratione afficimur, eiusque effluvia imbibimus, & transpiratio-
ne non minus alteramur.

Huius mutationibus, vti præcipue existunt in homini-
bus morbi, teste Herodoto in Euterpe: ita & ad huius productio-
nem concurrir.

*Αἱ Φθόραι πλείονες ἐγγίνονται ὅταν ἐν τῇ συμπτῇ ἐν
ταῖς μεταλλάξαις τῶν ὡρέων, πυκναῖς ἐξῆταις, ἢ ἐν τῇ πύ-
πλησῃσι καὶ ὁμοίαισιν. Plures corruptiones, circa seminis concretio-
nem contingunt, vbi crebra sunt anni temporum mutationes, quam
si eadem sint & similes, scribit diuinus Caus l. de aer. aq. & loc.*

Aliun-

Assensum præbet Carol. Piso l. de morb. ex serof. colluu. ori-
und. sect. 2. part. 2. p. 91. Serum, inquit, in toto habitu a per-
turbatione ambientis(aeris) quomodocunque eueniente com-
moueri satis posse indicant fluxiones omnis generis, prænun-
cia tempestatum mox futurarum, & speciatim seminis excretio
inuoluntaria per ἐξονερωγμὸν, quæ in cœlibem vitam agentibus
est certissima prænuncia mutationis e serenitate in vuidam &
pluuiofam, quanquam post viginti circiter horas futuræ.

Astriferi cœli influxus non venit excludendus, Venus in VI.
domo, signo scorpionis a saturno vel marte afflictæ, ♄, ☿, ve ♀,
facile corpus natī ad hunc morbum disponit. Nec ignota nobis
exempla, eorum, qui hac constitutione cœli geniti per bene
multos annos pollutione nocturna vexati fuerunt.

Cum enim, iuxta hypothesein Astrologorum, ex vtero mater-
no natus in lucem editur, & respirationem & animales quas-
dam actiones adipiscitur, tunc planetæ & corpora cœlestia pro
habitudine sua in mundo, & pro ea, quam habent ad horizon-
tem & terram configuratione, proprias singulares nato immit-
tunt qualitates. Vid. Guil. Guilbert. l. 3. de magnet. c. 12. p. 141.
Item Eusebium in Euhemeridibus, aliosque.

Motus excedens concutiendo & conquassando molem
spermaticam laxat, pruritum affert & calorem inducit.

Οἱ ἐξονερώσαντες διὰ ταῦδε ἐξονερώσασιν· ἐπὶ τὸ ὑγρὸν ἐν
τῷ σώματι διακεχυμένον ἔη καὶ διάθερμον, εἴτε ἀπὸ ταλαιπω-
ρίας, εἴτε ἀπὸ ἄλλης τινὸς αἰτίας. καὶ ἀποκρυσταλλῶν ἀπ' αὐτῶν
ὁρᾶν παρίσταται, οἷον λαγνείη. ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τὴν οὕτω λαγνέουσαν.
Qui per somnum veneris ludibrio tentantur, ideo per somnum vene-
rea exercent, quod humidum in corpore diffusum & excalefactum, siue
ex vehementi exercitatione, siue ex alia quauis causa spumescat, dum
ab ipso excernitur, veneris imaginem quandam exhibet. Perinde e-
nim se habet hoc humidum, vt in eo, qui venerem exercet, pulcerri-
me inquit Hippocrates L. περὶ γυναικῶν in pr.

Οἱ κοπιῶντες ἐξονερώουσιν, ὅτι θερμὸς καὶ ὑγρὸς ὁ κόπος.
Qui valde mouentur pollutioes habent, quia motus calefacit & hu-
mores fundit, scribit Philosophus. Vide Scalig. in exercit. Vt enim
anxietas, ita & labor liquefacit.

Equitatio, licet ex mente Antylli apud Oribas. l. 6. collect.

i. 24. inter omnes exercitationes, totum corpus & præsertim stomachum firmet; attamen crebro instituta, cum primis ab insueto, nec satis in eo motus genere versato, ut venerem, ita etiam excretionem hanc nocturnam concitare potest. Renes enim & subiectæ partes maxime ab ista agitantur & exercentur. Hinc plurimum & creberrime instituta plurimis ex defluxionibus affectibus subiicit, & ad venerem ineptos facit, autore Cæo, de aër. aq. & loc.

Μελίφρων ὕπνῳ, ὃς γὰρ πρὶν κέαρ, mellitus SOMNVS, nostrum qui fouet cor, ut vetus poeta Bachylides canit apud Stobæum, potissimam absoluit paginam, & omne fere tollit punctum.

Inducit somnus pollutionem. Ita Abuali canonis l. 3. fen. 20.

در بياکان لا يـتـجـرى المني الا
tract. 1. cap 33. لا يـتـجـرى المني الا
وم
Quandoque non mouetur semen, nisi apud
somnia. Pergit: وخصوصا على القفا
cervicem, scil. cum quis dormit.

Peccat somnus I. Tempore. Statim a cæna institutus, corpore onusto a cibis dubiæ cænæ ingestis, aromaticis, & pota generoso dilutis, huic symptomati ansam præbet.

Longius protractus somnus non minimum addit pondus, quia sicut in longo somno multiplicatur fudor, ita & pollutio, obseruante Gordonio loco supra citat.

II. Decubitu & eius modo, si ineatur 1. in mollibus culcitris: multæ enim plumæ multum calorem emittunt, ut est apud Bartholin. Cist. med. V. pag. 8.

Germanorum delitiæ nocturnæ, plumæ lectis consecratæ apparatus morbosum conuocant, calorem citius concipiunt, conceptum diutius seruant, calorem corporis augent. τὸ δὲ πρὶν σηνμνῆς καθεύδειν, inquit Trallianus l. 9. c. 4. ἐχέσσης πρὸς τῶν χηνῶν, ἐκ θερμαίνῃ τὰς νεφροὺς. Cubare in culcitris ex anserum plumis confectis nocet, renes enim calefaciunt.

2. Facile excitatur pollutio, si in dorsum decumbatur. Decubitus enim hic corpore supino adornatus auitam libidinis in lumbis sedem dum calefacit, humores salini ὀρεγασμῶ concitati talem gignere queunt excretionem.

Aristo-

Aristoteles sect. 10. problem. causam reddit, cur animalia bruta profluuiis seminis sponte factis, seu pollutionibus nunquam laborent, quia scil. super dorsum & renes nunquam iacent.

Notandum, decubitum talem ex se & per se non producere P. N. sed coniunctum cum aliis causis, si nimirum adsit vasorum retentrix imbecilla, sanguis calidior & acrior, aliaque, de quibus supra.

Neque semper resupino contingit corpore pollutio, siquidem & prono, & in latere iacenti quam sapissime accidit, adde, si frequentiori excretionem valde laxata sunt vasa. Iuuenes nouit *Sinibald. d. l.* qui resupine iacentes genituram nunquam effuderunt, prono vero corpore cubantes illico & facillime. Nec ratio deest. Vtenim supino decubitu incalescunt renes, ita prono vasa genitalia calefieri, vero est simile.

III. Somnus peccat *obiecto*, quando quippe phantasia, libera eo tempore, venereum quid somniat.

Spestat huc IV. *rerum externarum admotio*. Sic notum est, in intemperie frigida ventriculi corrigenda puelli accubitus a nonnullis commendari, ut fotu caloris alieni reuiuifcat sopitus vitalis ignis. In tali casu aliqui adeo in venerem proueniunt, ut ex eo amplexu in somno pulluantur, & ad venereos congressus concitentur, ut animaduertit *Ludou. Septal. caut. & anim. medic. l. 7. caut. 8.*

Cur fiat pollutio noctu, allegant quidam causam *Aristotelicam 6. problem.* Corpus, quod debet uti coitu, debet esse calidum interius, quia sperma est tale: iam vero corpus in somno magis calidum & humidum noctu interius.

Adest quædam *ἀπώσια διανοίας* in somno, adeo ut se explicare mens satis nequeat, ligato communi sensorio.

Non quouis somni tempore corripit pollutio, sed fere post mediam noctem.

Causam recentiores reiiciunt nonnulli in chylum, qui illo tempore concoctus ad partes diditur. Nos iudicamus illud fieri potissimum, partim quia *ἀναρρησάσεις* & vapores in tanta copia cerebrum amplius non petunt, (hinc somnia primo

somno contingere raro solent, qui ὡς ἀλειψον est profundissimus) ut ligetur tam fortiter sensus communis, ceu solet in primo somno: partim, quia per tantum tempus 5. vel 6. horarum satis incaluit corpus, accedentibus præsertim aliis incentiuiis, v. g. decubitu supino &c. Potest tamen fieri, ut chylus calidior & acrior, dum per vasa lactea ad ductum communem chyli ferum fertur, per consensum afficiat vasa genitalia.

CAPVT VIII.

τὰ πρὸς Φερόμυρα, ἐκκεννόμυρα, παθήματα **recenset.**

Ἐκ τῶν νοσῶντων, οἷς καὶ ζῶντων, ex his agrotamus, ex quibus uiuimus, censente Plutarcho in sympos.

CIBVS & POTVS ποσότητι ποιότητι καὶ τρόπῳ τῆς χρήσεως, quantitate qualitate & utendi modo peccantes fomitem subministrant. Ut enim absque Cerere & Baccho friget Venus: sic e contraria parte venus & vinum, totidem constantes literis, amice conspirant, illaque spumosa Dea facillime a Deo vuido excitatur.

Cibi calidi, acres, salini prompto effectū concurrunt ad procreandum malum.

Quidam cum syfimbrio liberaliter vesceretur, genituram per somnos emittebat, apud Brucerinum de re cibaria lib. 8. cap. 43. Quid vero sit syfimbrium, inter alios disquirunt Wierus in obseru.

Quadrat huc πολυθρόνητον istud:

Nox & amor, vinumque nihil moderabile suadent.

Quod si mediocritatis excedat tramites nectaris Bacchi-cipotus, aquosum nimisque tenue sperma generari, extra omnem dubitationis versatur aleam. Πάν το πολὺ τῇ φύσει πλεονέκειον. Licet ebrii nocturnis pollutionibus non tententur, torpidi præmero, attamen ebriosi. Non præsens modo spectandus morbus, sed & futurus.

Cereuisiæ nitrosis imprægnatæ & saturatæ ἀπορροήσας vsus ad stimulandam libidinem facit. Metuunt quidam a nitro sterilitatem, sed sicuti conceditur hoc in vsu frequentiori, ita negatur in mediocri. Sal enim hoc terræ nos omnes facit fecundos, id quod in nitro abundat.

Acetum

Acetum nervosis inimicum partibus, qualitate sua acri, falina, irritando & infirmando partes aptas reddit.

Medicamenta binis modis morbum hunc excitant. Primum, cum flatuosa sua humiditate *πρὸς τὰ ἀφροδίσια παρορμῶσιν*. Deinde, quæ caliditate sua possunt τὸ σπέρμα συντήκεσθαι & collique facere.

Ad illam classem spectat, quæ indicta abire renuit, radix illa a *Theophrasto Eresiol. 9. cap. 20.* silentii peplo inuoluta quamque *Iohannes Langius in epist.* reticere mauult, quam senum corpora detectione illius debilitare. Ab Indo allata mirum in modum ad rem veneream pollebat. Suspiciantur quidam esse hanc herbam *Bangue Indiarum orientalis*. Vid. *Fragos. med. Indor. tr. 3. c. 26. p. 58.* & ibi citatum *Costaum l. 2. de vniuers. stirp. nat. c. 24.* item *Scaligerum exerc. 175.*

Opium, ex sententia quorundam, inter medicamenta pollutionem excitantia locum obtinet. *Alpinus, de med. Indor.* causam rogatus, cur Turcæ tantopere sectentur opium, respondet, ut habeant de nocte suauius insomnia, scil. venerea: vid. *Hoffm. M. O. l. 2.*

Cætera aphrodisiaca notiora sunt, quam ut hic exponi postulent.

Ad hanc seu posteriorem pertinent classem antiueneræ nonnulla. *Mentha* non solum θερμαίνει καὶ ῥέεται, calefacit & urinam mouet, sed & ἢν πολλάκις ἐσθίῃ τις, τὸν σπέρμα αὐτοῦ τήκει, ὥς τε ῥέειν, si quis eam sæpe comedat, eius genitale semen ita colliquefacit, ut effluat, testante *Hippocrate de vict. rat. l. 2. p. 359.* Hinc *Aristoteles 20 probl. 2:*

μίνθην ἐν πολέμῳ μὴδ' ἐσθίει, μὴδὲ φύπτει,

mentham in bello nec comedas, nec seras.

de cuius adagii explicatione consuli potest *Erasmus.*

Primas inter ANIMI PATHEMATTA tenet AMOR, latens & quasi sepultus ignis, gratum vulnus, sapidum venenum, delectabilis morbus.

Nihil magis & intimius animum adficit, ac amor; hic ipsa penetralia cordis transgreditur, omnesque expromit cogitationes, quousque satiatus, nunquam tamen satiandus, quiescat.

Patiens & æger talis, qui amore decumbit, rem cupitam, personam amatam, dies noctesque amat, hanc desiderat, hanc somniat, hanc expectat, de hac cogitat, hanc sperat, hac se oblectat, hac cum totus est. Quid igitur mirum, fisti coram mente eiusmodi effigiem, quam tam anxie sollicitat.

Meditatio frequens amata rei, eam etiam absentem unit cum intellectu, ait diuinus aliger exerc. 307. 37. Hinc Poeta in hac erumpit suspiria:

Nocturnis te ego somniis

iam captum teneo, iam volucrem sequor.

Ea scil. patiens, quæ vigilans voluit, somniat. Hinc conqueritur Poeta alibi:

*Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
ad mediam noctem expecto: somnus tamen aufert
intentum veneri: tum immundo somnia visu
nocturnam vestem maculant ventremque supinum.*

Referendæ huc obscenæ icones & sermones, cantilenæ, fabellæ & conuersationes impuræ. Sed parcendum lasciuis musis.

Intermissa Venus, antea sancte & sedulo culta, producit affectum. Quo casu nobilis apud Hugonem Senensem consil. 74. p. 64. pollutionem patiebatur cum multa titillatione & sensibilitate, cum dolore capitis & manifesto calore renum, 4. horis post cibum.

EXCRETA ET RETENTA vltima ordine, non agendi potestate.

Feces aluinae & vrina diutius retenta comprimere partes feminales & instigare ad exitum solent, vnde & sæpe inter egerendum a forti compressione materia seu liquor spermaticus egredi consuevit.

Vrinæ retentio, quam sæpius tum ipse somnus, tum pigrities fouet, stimulos in specie iniicere potest vasis genitalibus, & fores huic fluxui aperire.

Si acris sit occidentalis liquor, a calidis acrioribus cibis, pipere & potibus aromaticis redditus, ob vicinitatem genitalia membra, præsertim si semine turgeant, vrget. Et
notum

notum est: alias, urinam, dum stimulat noctu, simul membri virilis erectionem causare, prout annotat *Sennertus inst. l. 4. part. 1. cap. 3.*

Similem in modum si excreta alia rite non habeant, in censum causarum veniunt.

Referimus denique huc BALNEA, quorum sæpius repetitus, & quidem calidorum, usus, intemperiem humidiores laborantibus partibus conciliat, unionem earundem laxat, fluxilemque reddit.

Εὐκαιρία si non obseruetur, pariter nocent. Balnea ingrediebantur antiqui ante prandium & ante cœnam, teste *Homer. Odyss. l. 6.* & iuxta *Lamprid. & Senecam* lauandi mos erat quotidianus. Hanc in rem vide plura apud *I. B. Syluat. histor. Gal. 56. p. 276.* Si inuerso ordine statim a pastu, corpore repleto, instituatur lauatio, cruditates exsurgunt, habitusque corporis effœminatur.

CAPVT IX.

res τῶν φύσιν ventilat.

IN CAUSIS PRÆTERNATVRALIBVS eminent febres, in quibus sæpe materia vitiosa seminalis quasi per motum criticum cum εὐφορίᾳ euacuatur, vnaque cum morbo tollitur, maxime vbi a retento exoriuntur semine. Febribus a retento semine, verba sunt illustris *Dn. Præsidis O. & M. comment. ὡς ἐν γλῶσ. l. 14. sect. 3. c. 6.* ceu ἀπὸ μηχανῆς succurrit κλινοπάλη.

ΝΙΚΙΠΠΟΣ, autore *Coo 4. epidem. ἐν πυρετοῖσιν ἐξωνείρωσε. καὶ ἔδεν ἐπέδωκεν ὅππῃ τὸ χεῖρον. καὶ τὸ αὐτὸ ἐωυτῷ πλεονάκης ἐγγράφῃ, καὶ ἔδεν ἔβλαψε* Nicippus IN FEBRIBVS pollutionem nocturnam passus est, nihilque eo deterius habuit, quod & ipsi sæpius absque noxa contigit. Copiosius de hac febrili pollutione agit *I. B. Sinibald. lib. 5. tr. 2. c. 9. pag. m. 698.*

Sciendum, non semper in febribus fieri huiusmodi profluuium cum leuatione ægri. Tertianarium nouimus per aliquot septimanas decumbentem, tandemque a τῷ πένυ *Dn.*

Dn. Præfide curatum. Hinc nihilominus sæpius, & interdum vna nocte bis pollutionem passus est, ipso id nobis fatente, & num valetudini obsit, consulente.

Calculus & podagra, salinis principiis stimulantibus membranacea genitalia vasa, tam priapismum & tentiginem, quam hanc ipsam quoque P. N. absque ullo negotio inferunt. *Vretæres* enim, serosum stigma a renum carne exceptum in cystidem deriuantes, amicti peritoneo, vasis spermaticis preparantibus & deferentibus satis vicini, ut mirum non sit, calculosos quandoque stimulis veneris & pollutionibus tentari, inquit *Dn. D. Schenckius schol. part. p. 105. & exerc. anat. 8. l. 1. f. 2. c. 35.*

Melancholia hypochondriaca huius mali est ferax, quippe statuosa est, & intemperiem calidam simul habet coniunctam, quale exemplum supra dedimus ex *Mercuriali l. c.*

Arenulas pollutionibus sæpe ansam dare, probabile est, quippe & semen conspurcari iis, sumpto principio ex eo, quod sanguini nullibi suus desit tartarus, patet ex *D. D. Schneidri l. 3. de catarrh.* Ipse *D. D. Schenckius* tales pollutiones arenosas se vidisse, ait *l. c. exerc. anat. p. 650.*

Inde & *scorbuticos*, & *hypochondriacos* huic symptomati obnoxios esse, quis non videt? Horum etenim sanguis arenulis largo modulo conspurcatus est, argumentis euidentibus demonstrabilibus: cum urinis enim tales emittunt sæpenumero copiosas, ut & signum horum affectuum simul constituent. Quid? quod & per minuta cutis spiracula & porulos has interdum erumpere cum sudore, autorum multorum est observatio. Videatur *I. D. Horst, manud. ad medic. p. m. 191. & 177.* Malum ergo ouum malum excludere pullum, ὀφθαλμοφανές inde patet. Et qualis materia, tale materiaturum consurgere, est necessum.

Qui incubo vexantur, hunc etiam affectum compati possunt, valde namque affines sunt morbi. Videtur vetula incumbere in dorso decumbentibus. Quid miri, effundi nonnunquam simul semen?

De *hemorrhoidibus* intempestive suppressis ita *Hollerius l. 1. de morb. intern. cap. 55. in schol. Experientia docet, nisi purgentur*

tur & sanguis detrahatur, nescio qua melancholia & obscænis somniis vexari.

Tabes dorsalis celebrata est Hippocrati lib. 2. de morbis. Hac enim affectus *ὄνειρώσεις, καὶ συγκοιμηθεῖν γυναῖκα, καὶ μὴ, inter dormiendum, siue cum vxore dormiat, siue non, veneris ludibria experitur.*

CAPVT X.

differentias eruit.

Differentiæ occurrunt I. ratione generis, 1. Nocturna non solum est, sed & diurna, quale exemplum habet Heer. obseru. 10. p. 151. quamuis istam pollutionem proprie ita dictæ nomen subire posse dubitemus, & potius ad gonorrhœam referamus. Concedimus tamen hoc, quod prægressa sæpius sæpiusque pollutione vera nocturna, tandem quasi ad habitum perducatur hic morbus, sicque & de die infestet inuisum veneri ægrum.

Σάτυρος ἐν Θάσω apud Hippocr. l. 6. epid. s. 8. n. 52. πρὸς ἑπτὰ ἐὼν πέντε καὶ ἑκοσιν, ἐξωνέρωσε πλεονάκισ. Πρῆξι δ' αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμέρας πλεονάκισ. Satyrus in Thaso cum viginti quinque annorum esset, sæpius inter dormiendum seminis profluvium expertus est, ei que semen interdum frequenter promanabat.

Hanc diurnam etiam aliquoties in praxi obseruasse se, inquit D. D. Schenck l. c.

Vidit Leonell. Faurentinus quendam rusticum iuuenem, qui præ forti imaginatione & concupiscentia ex sola inspectione mulieris incurrit pollutionem in die cap. 74. de medend. morb, p. m. 590.

2. Alia est simplex: alia cum aliis affectibus, febribus, incubo, calculo, affectu hypochondriaco, scorbuto, podagra &c. complicata.

II. Ratione subiecti: Alia fit per *πρωτοπαθείαν*, alia per *δευτεροπαθείαν*.

III. Ratione causarum: Alia est critica, alia symptomatica. Alia naturalis, alia morbifica, alia Dæmoniaca. Alia benigna, alia maligna & mali moris, qualem videre licet in lue venerea.

IV. Ratione temporis: Alia recens, alia inueterata,

de signis diagnosticis agit.

Μόνος ο τῶν σημείων ἔμπειρος εἰκότως ἀπὸ χειρὸς, solus is, qui signorum cognitionem habet, rite curationem aggreditur, parœmia est diuini Senis l. πρὸς ἑνὸς sub finem. Hinc fas erit signa subiicere morbi. Nam secundum Philosophum ἕκαστος καὶ ἐν καλῶς, ἀ γινώσκει, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθὸς καὶ κακὸς. Unus quisque de his bene iudicat, quæ cognoscit, horumque optimus est censor.

Nocturnam hoc esse symptoma, lucemque fugere innuimus, idque non minus verum est ratione, vt ita loqui liceat, paroxysmi, sed quoque ratione signorum. Ægri enim istiusmodi pudore suffusi, anxio animo soli solitudinem hanc secum sub pectore agitant, diuque auersati manifestationem longiorem affectum reddunt.

Illæ est mentis nostræ vacillatio, vt proprium malum abscondere, secumque, si fieri possit, sepelire malit, quam cum altero illud communicare. Sed quo diutius absconditur hæc quasi sub cineribus flamma, eo maiorem fomitem indies acquirere vrere satagit. Sic & mulieres raro eo possunt redigi, vt manifesto Marte cum morbo pugnaturus medico aperiant & recludant morbi notitiam. Sed & rem.

Imminentis pollutionis dignotio difficilis. Si pruritus præfens sit genitalium, cibi boni ingesti, aeris mutatio præsumatur, concludi potest, illa nocte instare pollutionem.

Præsentis signis vix opus habemus, cum in ægri relatione cardo totius cognitionis versetur. Exercebimus tamen nos in vfitata methodo.

Generis ratione, signa in semiotica parte recepta methodo PROPRIA petuntur, ὅτι τῶν ἐνδεόντων κατὰ τὸν τῆς ἰστίας λόγον, ab essentialiter inherantibus. Nomine essentialiter inherentis cum Galeno L. art. med. c. 8. id omne intelligimus, quod essentialiter morbum vel symptoma constituit. Tale proprium & παθολογικὸν in nostro casu est maior corporis vel lintheaminum, non tamen talis, qui ab vrina, sed a seminis ὀγνώ, provenire solet. Nimirum cum interdiu & ante somnum

initum nihil feminis excretum sit, corpusque ipsum & lin-
teamina sicca fuerint, noctu vero præcesserint somnia & ea,
vel aliud menti auersum & horrendum, expellitur semen,
hincque corpus & linteamina inficiuntur.

Claret signum hoc per se, ipsisque sensibus occurrit æ-
grorum, quos addecet, si curationem exoptent, illud medico
aperte fateri.

II. COMMVNIA SIGNA petuntur ὑπὸ τῶν ἐπαιστωδῶν,
καὶ τὸν τῆς ὁσίας λόγον ἐξ ἀνάγκης ἐπομύων, a postessentialibus
& essentialiter inherencia ex necessitate consequentibus symptoma-
tibus aliis, vel actionum læsarum, vel excretorum & re-
tentorum, vel qualitatum mutatarum.

Et si enim sæpe natura talem excretionem moliatur, vt
se liberet a copia seminali, vti dictum est; si tamen sæpius
hoc contingat, varia inde promanant symptomatum agmina.

ACTIONES LÆSÆ diuersarum facultatum insequun-
tur. In NATVRALI nutritio membris subtrahitur, nec πρὸς
θεοῖς, πρὸς φύσιν καὶ ὁμοίωσιν rite perficitur, inde atrophia,
quasi & marcore corpus consumitur. Et perduto seminali
succo impotentia & sterilitas tandem, si affectus diu perdu-
ret, succedit.

In VITALI vires, exhausto substantifici nutrimenti ef-
fluuiο, vacillant & imminuuntur, totum corpus lassitudine
& debilitate insigni corripitur, omniumque membrorum συ-
ζύγκης nutare videtur, præprimis circa illud ipsum tempus,
cum aut instat aut præterit morbus. Pulsus plerumque ver-
git ad duritiem cum leui velocitate & frequentia; vide ex-
emplum apud Hugonem Senensum l. c.

In ANIMALI cerebrum maxime compatitur, memo-
ria labascit, ingenium hebes fit, oculorum nitor perit, qui
in videndo potissimam experiuntur labem, fatali vtpote con-
sensu cum testibus consonantes. Dolor capitis affligit, ven-
triculi supinatio, annotante *Duncano Liddelio*, adest.

ΤΑ ΕΚΚΡΙΝΟΜΕΝΑ quoque accersenda. Vrinis oleosum
quid innatat, quandoquidem dyscrasia renum seu intempe-
ries calida comitem se iungit, quæ plerumque vna apparet.
Hinc & tabes dorsalis non raro oritur, qua de in prognosi.

Ex vrina non leue de affectu ægri ferri potest iudicium: siquidem semen vna cum ipsa in scaphium profusum & illatum, illud nimirum, quod reliquum in virga manserat, innatare seu supernatare, suaque præsentia de huius morbi molestia testimonium edere amat. Sic ex huius vrinæ innatantis adspectu *Henricus ab Heer* propemodum exanimati viri cuiusdam actum venereum prægressum dignouit, *obs. 18. Idem* *re-memor* ibidem adducit, quomodo semen, ne puris & pituitæ facie decipiat, (quæ nonnunquam vrinæ commiscetur,) dignosci queat. Supernatat nempe, ceu crustula quædam albicans, instar cremoris $\frac{1}{2}$ ri, circa summa nat constanter, nec fudit agitatam: pus & pituita ad minimum motum fundum petunt. Vrinx instar pinguedinis innatantis seminis exemplum adnotat *Hugo Senensis loc. sep. cit.*

In vrina filamenta albis capillis similia sæpe in venereo seminis profluuiio cernuntur, inquit *Lommius obs. l. 3. p. 287.*

QUALITATES MUTATÆ occurrunt. Accidit interdum, vt calor molestus circa regionem renum percipiat. Color faciei mutatur in pallidum. Oculi concaui venu-las ostendunt liuidas &c.

III. CAUSÆ prægressæ & **SIMILITVDO** his maiorem afferunt lucem.

CAPVT XII.

signa subiecti, causarum, & distinctiua ab aliis affectibus perputat.

I.

SUBIECTI respectu, chronici morbi raro per consensum aliarum partium existunt, nullo vitio essentiali in parte affecta præfente. Vero simile est, quoad essentiam $\mu\acute{o}\rho\epsilon\lambda\alpha\ \gamma\epsilon\nu\nu\eta\pi\kappa\alpha$ affici, si diu instet & moretur $\lambda\acute{\iota}\gamma\eta\sigma\iota\varsigma\ \omega\delta\alpha\ \phi\acute{\upsilon}\nu\upsilon$. Licet materiam, quæ excernitur, hauriant a toto corpore, & interdum per consensum solum patiantur, diutina tamen mora essentialem concipiunt labem.

II. CAV-

II. CAUSA rimandam se offert. DÆMONEM se immiscere morbo, claret, si ægri ad impia stimulentur, aliaque se sistant *σοχασιμῶ* sagaciori indaganda.

Si a SANGVINE copioso oriatur, signa plethorici aderunt corporis, præcessere causa sanguinem generantes, effectus sanguinei erunt manifesti. Obuersabitur menti falsa specie imago adamata, delitiis mox cessuris mactans decumbentem. Semen excernetur quantitate copiosum, qualitatibus bonum.

Si BILIOSI, SEROSIque humores peccant, deprehenduntur ex temperie nativa vel adscititia; semen cum odaxismo, acredine quadam & titillatione, prurituque genitalium expelletur: sæpe etiam exterius pustulis se produnt.

Si MELANCHOLICVS abundet succus, largo dilutus sero. præter cetera vulgata indicia, morbi aderunt melancholici, affectus *Φροῦδης*, aliaque, ceu sunt melancholia hypochondriaca, hæmorrhoides in adfuetis, &c.

CAUSÆ REMOTIORES vel ex ante dictis elucescunt, vel ex propriis indagandæ fontibus.

Restant distinguenda signa, quæ P. N. ab aliis affectibus secernunt, quibuscum aliquid commune habere videtur.

Differt pollutio nocturna a *gonorrhœa simplici*, seu profluvio seminali nimio, inuoluntario, tum interdiu, tum noctu molesto, quod citra tentiginem & erectionem membri contingit. In hac magis retentrix facultas læsa est, in *ἐξουεργωμῶ* magis irritata expultrix. In hac semen excernitur crudum, aquosum, sine sensu, sine voluptate, imo sæpe cum dolore. Contraria in nocturna occurrunt venere, superius delibata.

Differt a *gonorrhœa virulenta maligna*. Hæc enim per contagium acquiritur, propagatur, & virosa malignitate infamis est: illa benigna, contagii malignitatisque omnis expers, si sibi relinquatur.

Distinguitur a *satyriasi* & *priapismo*, quia ibi continuo cæstro & tentigine non interpolata virilis prurit virga, absque feminis eiaculatione: hic vero erectio quidem adest, sed solum momentanea, sed vna feminis eiaculatio.

Conuenit cum mictione inuoluntaria nocturna in lectum, de quo uideri potest *Duncan. Liddel*. Sicut enim in illa urina in somno præter voluntatem dormientis irritat, ut per siphunculum destinatum profluat: ita & h. l. semen. Hinc informali conueniunt, in materiali disconueniunt, cum ibi semen, hic urina secedat.

In mulieribus differt a profluvio albo, aliisque, quæ per se manifesta sunt.

CAPVT XIII

ὡς λέγειν instituit.

Nihil præclarius in arte existit medica, eloquente oracula *L. 1. epidem.* quam λέγειν τὰ προγνώμια, γινώσκειν τὰ παρόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα, dicere antecedentia, præsentia cognoscere, & futura prædicere. Priora duo attendimus in causis & signis diagnosticis, non minori iure obseruabimus iam tertium.

I. SALVTIS ET MORTIS prædictio ratione GENERIS innuit, malum hoc per se non esse lethale, nisi aliud per συμπίεσιν superueniat. Fædum tamen, aliquando periculosum & turpe audit non immerito.

Auicenna L. de animalib. inquit: Si quid spermatis supra, quam natura toleret, coitu profluat, obest magis, quam si quadragies tantundem sanguinis emanarit. Seu, ut alii explicant, plus decedit homini effluente uncia una seminis, quam si quinquaginta educantur uncie sanguinis. Semen enim est quinta essentia, censente *Heerio*, flosque ac cremor sanguinis in toto corpore optimi. Hinc ἀφροδισιασμός ἐστιν ἀπόκρισις κατὰ τῆς καὶ φυσικῆς θερμότητος. Abit aliquid per uenerem sinceri & natui calidi. Οἱ ὀνειρώξαντες πᾶσιν τὰ αὐτὰ, per somnum semen effundentes patiuntur eadem, ac illi, qui immoderata utuntur uenere, ait *Paulus l. 1. c. 38*.

Aristoteles l. 2. & 3. de generat. animal. excrementa quoque de vitali principio & spiritu participare perhibet.

Helmontii illustris est assensus de magn. vuln. curat. §. 28. Nisi, ait, sanguis, imo pus, urina, & perspirabile effluuium continuo ali-

quid

quid secum de spiritu vitali demerent, hisque inesse participatio quædam totius, extra concretum inditumale. Sane non adeo brevis dies hominis foret.

Si per excrementa, vrinas, sudore &c. calidum nostrum acciditur, multo magis affirmandum hoc de feminis nocturna. Hippocra.

Pollutio in principio ægritudinis eueniens significat multitudinem materiæ facientis morbum, & ita longitudinem ægritudinum. In processu vero ægritudinis pollutio adueniens, significat breuitatem ægritudinum, quia significat materiam esse digestam, & virtutem expulsiuam esse potentem ad expellendum, obseruante Leon. Fauent. de medend. morb. c. 74.

SUBIECTI intuitu, essentialis quæ est, maiorem sui deposcit debellationem: quæ per consensum fit, licet sit facilioris curationis, tamen nisi in tempore, quod rerum omnium est primum, suppetiæ ferantur, tandem essentialem partibus imprimit notam.

CAVSARVM respectu, quæ a parente altero, seminali mediante contagio, in natum deriuatur, maximam curandi difficultatem exhibet.

Alius quæ premit morbi vestigia, facilius sanatu iudicatur, vbi scilicet naturæ expultricis motu instituitur.

Ὅτιον ἢ γονὴ ὑγρότερον, ὑγραιότερον ὑγροτέρων, ὅτι δὲ ταυταία, ὑγροτέρων. Quibus gentium humidior est, ii minus prospera valetudine fruuntur: quibus vero hisce contraria adsunt, salubrius degunt, ait Cou. 6. aph. 2. quod effatum repetit 6. epid. f. 6. tex. 20.

Critica omnis bona est: symptomatica omnis mala. Quæ cum aliis complicatur affectibus, peior est simplici.

II. LONGITVDINIS ET BREVITATIS. Longus est affectus, quique non desideratæ breuitatis encomio extirpationem de se promittere patitur. Sed sæpe per multos annos perdurat. Quandoquidem natura, prout est studiosissima in conseruando & reparando proma conda, quod ablatum vi morbi est, refarcire allaborat, adeoque vsque & vsque suppetitat materiam, & quasi per accidens morbosam protrahit duratio-

durationem. Adde huc, si ingerantur quotidie alimenta ἐσθια, & facile in succum & sanguinem, sicque & semen conuertibilia, quo nec illa, naturam puta, fine suo defrustrata habeat, quod alteret, alteratum deferat, delatum hosti in manus dedat.

Si itaque præsidii contrariis, ἐναντίοις τοῖς ἐναντίοις ταῖς μάται, non fortiter contra eatur, partesque & vasa laxata atque debilitata roburentur, quo minus plus recipiant in se, quam retinere possint, (non minor est virtus, quam quærere, parta tueri,) quei nequit non vires sumere indies præternaturalis hæc δυσπραγία; cum vires inde non adeo fortibus una vice atterantur in sultibus, ipseque patiens naueum hunc suum, ostendi renuat, vt alias quoque communi in vita agitur, vt, nisi summum vrgeat necessitatis telum, medica non imploretrur opera paulatino progressu serpit malum, altasque in corpore defigit radices.

III. MODVS EVENTVS. *Ad salutem* terminatur roboratis partibus affectis, vi naturæ alio conuersa materia. *Ad mortem* terminatur, exhausto vitalis caloris fomite; lento marasmo ægrum Libitinæ consecrat. Talis euentus ad scribitur a Coo Satyro, qui postquam per quinquennium cum fluxu hoc molesto confictatus esset, Φθινώδης ἐγένετο καὶ ἀπὸ τῆς γῆρας, tabe correptus mortuus est.

Interdum indicium manix instantis præbere pollutionem, innuunt Practici, quo de consuli potest *Donat. ab alto mari cap. de mania*, aliique; quatenus nempe in isto passu accenduntur spiritus, & ob id feminalem expurgant materiam.

Impetit adeo saue & iugiter interdum nocturna gonorrhœa, *Sinibaldus* conqueritur, vt multi in malum habitum & cachexiam inde decidant, & moriantur etiam.

Si diutius instet affectio, generationis liturgiæ incommodat: siquidem ex frequentatis effluuiis ipsum sterilescit semen, calore & spiritibus defraudatum, & semper in deterius mutatum, affluentibus reliquis humoribus, a quibus conspurcatum iterum excidit. Totius quin etiam corporis consumptio, tabes, hæctica febris, mors, superuenire solet.

CAPVT XIV

fontem therapeuticum, cum methodo medendi & indicationibus recludit.

Herophilus dicebat: medicamenta nihil sunt, nisi recte, vtentem fortiantur, autore *Galeno 6. med. κατ' τόπ. cap. 3.* Proinde methodus medendi perquam erit necessaria, si ex lege artis mederi morbo velimus.

Morbus sui curationem: causa sui ablationem; symptomata correctionem postulant. Expedi prius indicatio curatoria; alterum præstat præseruatoria, tertium vitalia exsequitur.

CVRATORIA in pollutionibus nocturnis, iudice *Langio epist. 5. l. 2. p. 574.* ob renum feruorem ac seminis copiam, mentisque intranquillæ somnia, commendat refrigerantia; ob vasorum imbecillitatem, adstringentia, & demum semen exsiccantia.

PRÆSERVATORIA acredinem & caliditatem humorum, serique inprimis, corrigit, per medicamenta euacuantia, attemperantia, reuellentia, &, ne humores affluant, prohibentia.

VITALIS viribus consulit, confortantibus analeptici seu resumptiuis,

CAPVT XV

Materiae prælidiorum ex
chirurgia.

Chirurgicum non præternauigabimus fontem, memores *Cistius: Qui chirurgiam ignorat medicus, proprii nominis inscitiam prodit. Poter. cent. 3. c. 87.*

Primo illum collocamus loco, tum quia vetustissima est hæc artis pars, tum quia vniuersalia medicamenta habet,

quæ iure particularibus si indicentur, sunt præferenda: tum ordine ita recepto, liberum interim, relinquentes medico, quid primum, quid ultimum in inuentione & executione consistat.

Offendimus in eo V. S. nem. Hæc olim ignominia fuit militaris, pœnæ loco indicta iis, qui peccauerant, militibus. *Agellius N. A. l. 10. cap. 8.* Hodie vero sanguinis missio est plurimorum morborum salutare auxilium, & inter remedia vniuersale præcipuum. *Haru. exerc. 51.*

Conuenit apprime in malo nostro, si nihil obstiterit, & habitus ægri sit ευσταχυς, πολύαιμα. Quin & macri plurimo scatent sanguine, vasa ampliora possident, & liberaliorem V. S. ferunt. *Charleton æcon. animal.*

Quærenti an V. S. an purgatio præcedere debeat, reponimus *Galenii* illud: *Quoties duorum celebrium remediorum, phlebotomiæ & pharmaciæ, incidit necessitas, (indicatio,) semper a phlebotomia incipiendum.* Qua de re vide elegantissima apud *St. R. Castrensem, tr. de complex. morb. c. 26. p. 192.*

LOCVM quæsitum, non quidem curiosi, decreto circulationis regularum, vnâ præ alia eligimus venam, cum, σπρόν quâdam τὸ αἷματ undiquaque pateat via: vitanda tamen est diligenter arteria, quæ sub basilica: & nervus, aut bicipitis musculi tendo, qui sub mediana latet; nam quod ad cephalicam attinet, nihil est metuendum periculi, monitote *Ambros. Pareo l. 16. chirurg. c. 16.*

QVANTITATEM tam continuam quam discretam prudenti medici chirurgique σχασμῶ committimus. Melius tamen est, vt in defectu peccemus, quam more Gallorum nimis liberales nos præbeamus in mittendo sanguine, quem morem nationis suæ ipse *Borellus* etiam atque etiam vehementer culpat. *cent. 3. obs. 11.*

Admittunt & coindicant V. S. 1. ἡ ἡλικία ἀκμάζουσα, *ætas florida*, media inter senilem & puerilem existens, electa ad V. S. ab *Hippocr. 4. de nat. vict. acut. t. 19.* siue in nostris terminis iuuenilis, hanc enim ætatem præ aliis tentari pollutionibus, innuimus.

2. *Temperamentum calidiusculum & feruidum*, quod itidem præ aliis affectui præfenti est obnoxium. *Æstuantem* sic corrigemus sanguinem, & parte dempta superflua reuellemus influentem genitalibus copiam.

3. *Vires adhuc firmæ, εὐχρηστία, καὶ τὸ τὸ πρῶτον ζωννόν αἷμα* color vegetus, & faciei floridus.

Omnia conspirant; diutius ergo his non immorabimur.

Ὁπότεν τῶν ὠτῶν post aures arteriarum sectionem sterilitatem inducere, autor est *Cous*. Si malum instet, & æger curationem vrgeat, suaderi κατ' ἀναλογισμὸν curiosa καὶ βεβαία potest. Vicuscula lacte tithymali retro aures excitata laudat *Bened. Syluat. cent. 4. consil. 2.*

Supplent horum vicem cucurbitulæ scarificatæ. Si vel æger sit αἱμαφοβός, seu intentio adsit ex vena & arteria simul sanguinem deplendi, utilis erit κατὰ κράτος.

In diuturno malo FONTICVLI salutarem præstare possunt opem.

CAPVT XVI.

Ex pharmacia medicamina.

Inter medicamentorum pharmaceuticorum adhibitione notandum venit, omnia hic melius administrari & propinari in liquida forma & largiore quantitate, ob affectam partem remotiorem, vt eo proximius in ipsa partium affectarum penetralia irrupere vis eorum queat, nec e contrario ob viarum prolixitatem & mæandros in prima, quod aiunt, suffocetur herba, adeoque incassum adhibeatur medicamentum.

Quatenus tamen & in solida quæ præbentur, diutina mora virtutem expandunt suam, quin & mediantibus vehiculis appropriatis ad partes amandantur, laude & hæc non defraudanda sunt sua.

Inter LENIENTIA ἐκκοπρωπικά, biliosæ cacochymix destinata *cassia fistularis* primum meretur locum. Demulcet & obtundit acredinem humorum; jecori grata est; renibus eorumque squalori & calori contemperando prodest.

Nec *tamarindi* dimittendi illaudati, tum, quia refrigerant, tum, quia adstringendo roborant. Hos *Fallopianus* in gonorrhœa biliosa valde commendat.

℞ *pulpæ cassiæ* recentē extractæ ℥℥. *tamarindor.* ʒij.
masticis chiæ ʒj. *sacch.* hni ḡ. vj.
camphoræ ḡ. iij. M. cum *sacchari* f. q.

F. l. a. Bolus S. *Expirbistlein* auf einmahl.

His adiungi queunt *manna*, *sirup. de cichor. cum rhabarb. de pomis*, *serum caprinum*, quod simul partes calentes intemperatas refrigerat & abstergit. Alterari potest *fumaria*, *epithymo*, *sena*, *cichorio*, *bellide*.

PRÆPARANTIA constabunt potissimum ex *rad. nymphae*, *alcannæ rubræ*, *herba lactucae*, *endiu. sem. 4. frig. mai.* & *min. portulac. fl. rosar. albar. viol.* aliisque vulgatis.

℞ *rad. nymphae*, *cichorii a.* ʒij.
fl. ros. alb. melilot. fl. alb. viol. a. mß.
fol. milkefol. endiu a. mj.
sem. 4. frig. mai. sandal. citr. a. ʒ℥.

Coq. in f. q. ▽ *lactucae* & *plantag. ad tertias.* Colat. adde *sir. nymph. de rosis siccis a.* ʒj. M.

S. *præparirtrâncflein* auf etlich mahl.

PURGANTIA, quod superest materiæ vitiosæ, expediunt, *κατωπερχα.* Obseruandum tamen, non nimis conuenire fortia, *μοχθνεγ*, scammoniata, helleborata, diata, quæ calidiora existunt, & fermentatione humorum inducta, acredine sua in dispositis ad venerem stimulant.

℞ *extract. cathol. Andern. M. P. de tereb. a.* ʒ℥.
pulu. polychresti, resinæ gialap. a. ḡ. iij.
‡ *dulcis* ḡ. vj. cum *sir. nymph. vel essent. castit. q. f.*

M. F. l. a. pilulæ xv. in pyxide. S. *Purgierpillen* auf einmahl.

℞ *spec. diaterebinth. Mynsichti, pulu. laxat. a.* ʒ℥.
‡ *diaphoret. ḡ. v.* M. F. *puluis.* In charta

S. *gesundes Purgierpulverlein* auf einmahl.

'Avwteina VOMITORIA sequuntur. Videas au-
tores, qui solis fere vomitoriis in morbis quibuscunque,
curandis vtantur. Sic *Rulandus* & a sua benedicta, *Faber*
& *Langius* emetico regali, *P. Renealmus* stomachico, feбри-
fugo &c. alii & vitæ, infuso ðii, omnes aut plerosque sal-
tim affectus præsumunt curare, quibusdam ignorantiam,
aliis opinionem, cæteris ambitionem prodentibus.

Vomitum conuenientiorum solutione ventris in no-
stro affectu quidam censent, quia reuellitur materia, &
primæ viæ a cruditatibus euacuantur.

Quod si vero supinatio ventriculi & imbecillitas ad-
sit, nisi a materia vitiosa vellicante contingat, cane pe-
ius & angue fugienda.

℞ *conseruæ nymphae* ʒj. ʒii vite ḡ. iij.
ol. anisi, macis a. gut. j. M. F. I. a. c. f. q. sacch.

Bolus. S. Brechbissen auf einmahl.

℞ ▽ *benedictæ Rulandinae* ʒj, *cinnam.* ʒij.
tincturæ corall. cum succ. citr. parata ʒß.

M. S. in fictili: Brechwasser auf einmahl.

DIVRETICA in vsum vocanda proprie dicta ca-
lida, si temperamentum tutius sit frigidum, œdemato-
sum, laxā constitutio corporis, renibus & vasis feminali-
bus feroso acri humore stimulis, v. g. *terebinthina resina*
eiusque ʒʒ. & ~. Hæc integris fere viribus & infractis
ad vesicam deuenit, violaceo in □is se prodens odore.
Hæc emplastica sua vi roborat partes, ad □am & aluum
materiam vitiosam deducit, itaque molestissimum depel-
lit symptoma.

Si alii concurrant affectus, hypochondriacus, scor-
butus &c. tanto promptius diuretica iuuabunt, qua ratio-
ne nouimus studiosum laxo corpore & œdematoso tere-
binthinæ vfu conualuisse.

Calidæ temperaturæ ab huius vfu caueant sibi, tan-
tum enim abest, vt illos iuuat, vt potius noceat.

℞ *conseruæ galeop fid.* ʒij. *resin. tereb.* ʒß.
ol. eiusd. gut. iij. M. cum sacch. F. Bolus.

℞ ol. terebinth. ʒij. sacch. hni ʒʒ. camph. ʒʒ. M.

Hoc non solum diuresin prouocat, sed & ceu specifi-
cum ab experientissimis vsurpatur medicis.

℞ terebinth. in ♡ famar. & lactuca lota ʒʒ,

succini ppt. lapidum ʒ ppt.

trochiscor. de alkek. a. ʒʒ.

M. F. pilulæ. S. Harntreibende Pillen.

Ex improprie dictis conuenit liquor betule, tempore
verno exsudans, tantopere dilaudatus *Helmontio* in calcu-
lo. Hic præter refrigerium, quod præstat, amabile, humo-
res per vrinam expurgat.

Pertinent huc ACIDVLÆ, quibus doctissimus
Buliat *Frambesarius* nocturnas pollutiones impediri; eas-
que æstum ꝑis frenare dicit apud *Heerium* in *Spadacren.*
cap. 14.

DIAPHORETICA materiam peccantem tenuem
alio diuertunt & expellunt, exsiccant & roborant.

℞ bezoard. ʒal. ʒʒ. cinnab. ʒ summe rectif.

confect. alkerm. in solido a. ʒ. vj.

laudan. opiat. ʒ. j. M. F. puluis.

Illa fudorifera, quæ vel lixiuiosa vel acida simul sunt,
licet sudorem moueant, attamen simul acredine partes af-
ficiunt, ceu sunt ~ C. C. tinctum bezoardica, M. S. alia.

An opium & opiata conueniant, ventilatione di-
gnum. Ratio dubitandi est, quia opium non modo cali-
dum est, Δeis atomis imprægnatissimum; verum quoque
venerem ciere communiter creditur.

Distinguimus. Si a caliditate totius & renum pro-
uenit pollutio, non adeo conuenient, quam si a fluxu &
ῥοση humorum ad partes.

INVUNCTIO ʒLIS seu ptyalismus, medicamentum
heroicum, expugnat hostem inuincibilem, colophonem
addens exoptatum. Sputatio intelligitur non naturalis,
non morbosa, sed artificialis, excrementitios totius cor-
poris humores vndique latitantes, euacuans.

CAPVT

alterantia & specifica depromit.

Alterantia specifica omne hic absoluunt punctum, ex Regno triplici deprompta.

Adstringentibus cum ratione vtendum. Adstringens quidem, teste *Mesue in canon, vniuersal. theorem.* coagit, densat, diuisa glutinat, suaeque crassa substantia, ea omnia obtundit: Nihilominus medicus aduocatus non statim illa adhibeat, vbi natura adsuefacta quasi ad hunc fluxum, ægre dediscit euacuationem.

Galeopsidi seu vrticæ mortuæ albæ multum attribuitur specificæ virtutis. Et sane qualitate sua traumatica laxas partes adstringendo confortare, sicque huc conferre, probabile.

Vitex pollutiones nocturnas cohibet, vbi sciendum, folia quidem lumbis substrata, aut semen frequentius vsurpatum hunc effectum habere in calidioribus, sed in frigidioribus contrarium, obseruante *C. Hoffmanno med. offic. l. 2. c. 6. p. 92.*

Lactuca pollutiones nocturnas cohibet, maxime quoad semen, vnde & Venus fingitur Adonidem suum in lactuca sepeliisse.

Nymphæa fl. albo quoad radicem & flores, imò & folia prodest, qua cum agno casto virgines in monasteriis vti perhibentur ad libidinis æstrum refrenandum.

De nymphæa dicit *Auicenna*: minuit pollutionem, & frangit desiderium coitus, cum de ea bibitur 3j. cum sir. de papau. & congelat sperma cum proprietate, qua est in ipsa. *Plinius l. 25. cap. 7. ad 40.* & vsurpatam ait immunem a pollutionibus nocturnis reddere. Semen nymphææ commendat *Galenus 8. de simpl. med. facult.*

Radices alcanne, quas valde extollit *Solenander* in expurganda vesica, *bistorta*, *symphyti*, laudantur.

Cannabini seminis vi steriles homines, gallinæ fiunt fecundiores.

Antheram in aspleno auersa foliorum parte inuentam ad
3j. cum

3j, cum succini albi 3ß, ex succo portul. vel plantag. quidam, commendant.

Cinis raninus laudatur a Faentino ad 3ß, vel j, in vino rubro, item

Lapis hematites, quem proprietatem mirabilem possidere ad gomoream dicit Johan. Arculan. exposit. in 9. L. Almanf. cap. 9.

CrySTALLUM optime præparatam, ouo recenti crudi & integro remixtam ad 3j, impurum fluxum validissime compescere, experimento probat Sinibaldus.

h frigidus & siccus fugit coitum, & tam in cælo, si maligno adspectu fem premat, sterilitatem inducere satagit, quam in terra cupidinem in frenis habet. Vnde abscissa hno genitalia fabulæ ferunt, & Poëta canit:

ο δ' ἔρως, ἔχων μόλυβδον πρὶ τοῖς καλοῖς ποδίσκοις,
amor sed impeditus plumbo pedes tenellos.

Saccharinus hñus contra fem libidinem deprædicatur a chimicorum collegio efficacissimus, in tantum, vt sterilitatem nonnulli inde metuant.

Argentum de sympathia Dx, quæ frigida & humida, est, pruritus & eos enecat: vnde & casta Diana a poëtis vocatur.

Rx conf. pap. rhæad. 3iß. sem. hyosc. alb. pap. alb. a. 3j.
corall. alb. lap. hematit. a. 3ß. M. F. cum sir, de alth.
l. a. Electuarium. S. Stopfflatwerg.

Rx conserua nymphæ, herniar. a. 3iß.
caul. lactuc. Ital. condit. 3ß. sem. 4. fr. min. a. 3ß.
rob. cynosbat. succin. ppt a. 3j. corall. ppt. 3j.
oss. sep. ppt. 3iß. tinctur. antiphthis. D. Mich. 3j.

M. cum sir. de symphyto Fernel. q. f. F. Elect. S. u. f.

Rx terebinth. ad durit, coctæ 3j.
pulu. fumariæ, verbene a. 3ij.
rad. nymph. 3ß. alth. irid. Fl. a. 3iß.
succini 3ß. corall. albor. 3j. sacch. rosat. ad p. o.

M. F. puluis S. Nierenpulver auf vielmahl.

Rx tere-

Rx terebinth. in ∇ plantag. 7. lota, colla & exsic. 3j.
 sem. vitic. parum tosti 3j \ominus stipit. fabar. 3B.
 sacch. hni gr. vj. M. F. pulu. Diuid. in 4. part. eq. S. u. f.
Rx spec. diamart. Myns. 3B. crystall. ppt. 3j.
 sacch. hni 3B rosat. tabulat. ad p. o. M.
Rx antihect. Poter. 3j. pulu. rad. nymphae,
 fl. milzatella a. 3ij. M. F. puluis.
Rx sem. 4. frig. mai. cannabis a. 3ij.
 ∇ nymph. polygon. castit. Mynsicht. a. q. s.
F. l. a. Emulsio. Adde antihect. Poter. 3j.
 magist. off. sep. 3B. M. in fictili \mathcal{S} . Rühlmilch.
Rx ∇ plantag. lactuca, rosar. a. 3ij.
 rad. irid. Fl. 3B. off. sep. ppt. 3j.
 sacch hni. 3B. sirupi nymph. q. s. pro grato sapore. M. D.
 in fictili \mathcal{S} . Mistur wol umzurütteln.
Rx rad. alcanne, bistorta, symphyti a. 3B.
 fol. sanicula, lichenis a. mß.
 fl. bellid. purpur. rosar. alb. a. mß.
 sem. hyperic. dauci a 3j. sandal. citrini 3ji
M. Concis. contus. g. m. D. in charta. S. Lind. Species. In-
 fundantur cum sero lactis caprini, quod mater omnium in-
 fusionum quibusdam audit. Bibat æger pro lubitu.
 Probatî remedii vicem sustinet essentia sequens:
Rx summit. millefol. serpilli, burs. pastor. a. mß.
 succini 3ij. mastich. 3iB. resina tacamah. 3j.
 \ominus stipit. fabar. terebinth. Cypria a. 3B.
 \odot li 3B. Extrahatur menstruo commodo l. a. Essen-
 tia. Dos 10. 20. 30. gut. in vehiculo conueniente.

CAPVT XVIII

exterius applicanda commendat.

Epithemata refrigerentia ad cor, hepar, renes laudantur,
 quorum formulæ vbique extant.

Paulus Ægineta præscribit externe $\Phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\alpha \psi\upsilon\chi\epsilon\acute{\alpha} \iota\pi\omicron\sigma\iota\omicron\mu\epsilon\alpha$
G

χρῶμενα τῇ ὁσφύϊ, *medicamenta frigida lumbis subdita*, in specie coriandrum, cicutam, cerussam, portulacam, πάντα μετ' ὄξος, omnia cum aceto l. 3. cap. 55.

Rhazes ii. continent. agnum castum & rutam in lectum strata remouere pollutionem scribit. Cuiusmodi & fieri solitum in conuiujs Salernetanorum, annotat *Averrhoes* 6. colliget.

Auicenna fen. 20. l. 3. tract. 2. commendat laminam plumbi super renes gestatam, sed perforatam, vt sit vaporibus exitus. Hac olim athletæ, qui, perhibente *Scaligero*, vt valentiores essent, victoriarum spem in libidinis abstinentia collocarunt, ad proprios renes refrigerandos, & cohibendas venereas imaginationes ac pollutiones nocturnas utebantur, ne inde eorum robur, (quod maximum semper exoptabant,) exsolueretur, vt habet *Galenus* l. 9. simpl. cap. de plumbo, & l. 6. de tuend. valet. cap. 14.

Deprædicat item has laminas *Aegineta* l. 1. cap. 38. τῶν ψόας ὑποτιθεμένας, lumbis subiectas, *Andernacus* M. V. & N. comm. 2. dial. 5. & nemo non. *Petrus a Tussignano* M. M. p. 209. infundit per noctem vnā & diē in aceto.

Chimici hac ratione sal causticum, calorem & nonnunquam dolorem inferens, egredi contendunt, quod pars affecta semper sub plumbeo hoc tegmine madere & sudare soleat, & quod mercurii, quo saturnus abundat, beneficio illud fiat.

Piaculis polluti olim sæpius sulphure, interdum & suffitu ex verbenis & lauru, & ablutionibus ex aqua purgabantur apud veteres. Solebant polluti aut tæda & sulphure purgari, aut aqua ablui, aut aere ventilari, testante *Peucero de diuinat.* & *Natali Comite*. Quid vetat, & in nostra pollutione externis uti, & maxime balneis, cum herbis adstringentibus & roborantibus concinnatis? Aliqui addunt acetum.

Balneo pollutionem persanatam legimus apud *Rhas.* l. 24. continent. tract. 3. c. 1. in quam historiam commentantem consule *Zacut. Lusit. M. P. H.* l. 3. histor. 24.

Nobilem per 4. menses pollutione turbatum, a vetula per chordulam seu filum membro virili alligatum curatum esse, memorat *Fauentinus*. Semen

Semen acetosa a masculino impolluto collectum gestatum multi laudant autores, *Auicenna*, *Gilbertus Anglicus*, *Finckius* alii. Experientia dudum euicit falsitatem.

Smaragdus exterius loco amuleti gestatus castitati præesse, & phantasmata arcere libidinosa, iudicatur.

Mercurialis loco *supra cit.* extollit oleum ex semine *hyoscyami* tam albi quam nigri, prius aqua vitæ macerato extractum, ac testibus & lumbis illitum. Addit: conferre scio.

Conueniunt unguentum comitissæ, de alabaastro, diaphœni-
xōv frigidum, album camphoratum, de cerussa, rosatum *Mesue*, re-
frigerans *Galenii*.

℞ unguenti alabastr. ʒss. camph. alb. ʒij. M. in fictili, S.
Leindensälblein.

℞ ol. hyoscyam. nymph. vngt. comitiss. a. ʒij.
boli armenæ, lithargyr. a. ʒj. camph. ʒss.

M. F. linim. G. Euserlich Del. Illinantur eo renū regio,
perinæum, & testes. Facta inunctione applicetur sacculus
ex linteo spermate ranarum imbuto, fol. hyoscyami & nym-
phæ repletus, firmeturque ligamento circa lumbare clima.

℞ olibani, acac. hypocist. ʒij.
gallarum ʒj. ladan. ʒss.

ol. mastich. spica, myrtini a. ʒss.

Puluerifanda puluerifentur subtilissime & c. cere q. s.
F. unguentum molle. In fine adde camphoræ gr. x. vngan-
tur eo mane & vesperti renes, ilia, pecten.

CAPVT XIX.

cum fonte diætetico claudit.

Inculcandum ægrotis semper *Hippocraticum* illud i. aph. i. non
satis esse, vt medicus faciat, quæ sui sunt officii, sed ne-
cesse, vt & æger & adstantes cum medico conspirent, adeoque
externa omnia bene se habeant.

Expedit illud diætata triplex: naturalis, vitalis, animalis.

In NATVRALI CIBI ratione qualitatis sint boni, vi-
scosi, & satis multi nutrimenti, non duræ digestionis; ra-
tione quantitatis mediocres.

Panis, seu fundamentum reliquorum, fit bonæ notæ biscoctus etiam conuenit,

Carnes conferunt gallinarum, caponum, phasianorum, perdicum, capreorum, vitulorum.

Ex aquaticis pisces saliti vitentur, halec absit a mensa. Cancrī, limaces conducunt, sed aromatum non ebrii copia.

Pultes conueniunt viscositate commendabiles, milium, oriza cum lacte cocta.

Cucumeres, cucurbita, lactuca, endiuia, olus album præbeantur. Amara & acida deuientur, vel parce adsumantur. Aromata ut & sal in præbio non peccent.

Leguminum flatulentorum usus fit moderatus, inprimis caueantur fabæ, *κνίαν* & *δυσόσμιον*, inquit *Diosc. l. 2. c. 96.* faba insomnia turbulenta ciet, præter id, quod inflat, flatus producit, & ægre concoquitur.

Caseus vetustus communibus damnatur votis.

Fructus *ώγαροι*, humiditatibus excrementitiis infames, exulent.

In fine cibationis seu cœnæ consulendum *rob. cynosbati*; habet enim non modo vim reprimendi humores, ut cydonites; sed & contemperat eos, & calorem renum infringit, & est diureticum, censente *Höfero Herc. med. p. 261.* Puluis pepticus post cibum ex puluere analeptico *Dn. D. Præsidi*, *coriandro*, *nymphaea*, *sem. anisi*, &c. cum sacch. rosat. tab. confectus, vapores ex nonnullorum sententia reprimat.

POTVS fit cereuisia non nimis lupulata, lolii expers; triticea præstat hordeacea. Vinum nigrum stypticum concedi potest. Generosum parca & auara detur manu.

In **VITALI AER** fit temperatus. Ut enim calidus fundit humores; ita frigidus concentrat. Si nimis ferueat firius, aquæ frigida vaporibus temperetur hospitium, betulae, viticis, rosarum alteretur effluuiis. Fugiantur venti, aquilo & auster. Mora sub radiis solis & lunæ diuturna vitetur.

In **ANIMALI OTIVM** ad vltimam relegetur *Thullen*: res, age, tutus eris. **QVIES** & desidentia nimia, præfer-

fertim lucubrationes post pastum, in multam protracta noctem, affectus hypochondriaci aliorumque malorum feraces, fugiantur. Non vim habet suam ventriculus, euocato ad laborantis cerebri subsidium igne.

MOTVS ad incalescentiam, ad lassitudinem, ad sudorem, summopere noxius. Cui cura valetudinis, præcauere morbum potest, si, exceptis mediocribus exercitiis, a cursu, saltu, lusu, pugilatu vel abstineat, vel iisdem parcissime vtatur.

SOMNVM meridianum concedimus, laudamus, commendamus. Nocturnus instituatur ad valetudinis, non luxuriei regulas, pedibus retractis in dextum latus decumbendo. Nec nocet post primum somnum surgere & ambulare per cameram, quod consilium est *Hugonis*, donec corpus aliquanto refrigeretur.

Locus non exhibeat picturas venereas & obscænas, sit purus, ab aere externo, lunæque radiis liber.

Tempus ad necessitatem non voluptatem reguletur. Qua nocte ingratus accedit hospes, instituatur longior pro virium recuperatione.

Non temere dorso incumbendum. Vena enim caua spinam dorsi inuestiens interius calorem a renibus subministratum concipit, & fuligines ad caput mittit.

*Lethæa est resupina quies, hinc omnia pallent
membra, iecur, nerui, ren, caput, os, stomachus.*

Lectus sit durus; mollibus enim delectatur venus, dura refugit.

VIGILIÆ non excedant sanitatis leges, sed naturalem debitam cum somno seruent *συμμετρίαν*.

EXCERNENDA debito reddantur tempore, ne, plus iusto protracta ob vicinitatem genitalia afficiant. Si feces duriores ob ficcitatem intestinorum, laxentur humectantibus internis & externis. Astricta alius libidinem auget.

Hæmorrhoides quibus fluere assolent, si subsistant, appropriatis excitentur, vel phlebotomo aperiantur.

Inter ANIMI PATHEMATTA amor & cupido proſcri-
bantur. Cogitationes quæcunque laſciue extirpentur ex a-
nimo, obiecta venerem vlllo modo inducentia remoueantur.,
Sermones parcant libidinoſas immiſcere facetias.

*fatius eſt, id operam agrum dare,
iſtum qui amorem ex animo amoueat, quam id loqui,
quo magis libido fruſtri incendatur,*

Εν τῷ ὁράν γίνεσθαι τὸ ἐράν, oculi in amore duces excæ-
centur, non amoris ſpiculo, ſed rationis cauterio. Aures V-
lyſſis & Athletarum obturentur cera, ne irrepāt, cordisque
tranſcendat meditullium, medullis forba dulcedo.

Optimum remedium, vltimum aſylum, ſacra anchora,
eſt honeſtum coniugium. πολλοὶ γὰρ ἐξ ἀφροδισίων καὶ συνεχῶν
ὀνειρωγμῶν ἀπὸ πλάγης. Multi enim ex Venere, tu coniugium
ſubſtitue, etiam a ſeminis per ſomnium aſſidua profuſione liberati
ſunt, vt colligere licet ex Paulo l. i. c. 35.

Τῷ Θεῷ δόξα.

NOBILI ATQ; CLARISSIMO
DN. GEORGIO WOLFGANGO
VVEDELIO,
MEDICINÆ DOCTORANDO
MERITISSIMO,

ſupremam Cathedram conſcendenti ac pro ſummis in Medi-
cinâ honoribus publicè diſputanti
FELICITER!

Haſtenus inſignes mirata eſt Jena labores,
Poſthæc ex merito præmia larga feret.

*Quæ animitus precatus, hoc quicquid eſt, affectui
honorique & quidem ſingulari teſtando
L. M. Q. ſcribebam*

IOH. ERNESTVS GERHARDVS,
S. S. Th. D. & P. P.

CLA.

CLARISSIMO
WVEDELIO

pro impetranda

L I C E N T I A

*summos in studio medico capeffendi honores
gratulatur*

A E I O Σ!

ad clamans

GVERNERS ROLFNCIVS,

Phil & Med. D. P. P. Academiae Senior.

Sublimi series sidera vertice,
S VVEDELI, cito dum tollis humo pedem,
& docta geminos mente petis polos.

Iam pridem e medio sustulit alueo
doctum Sala caput, ter manibus dedit
signum lætitiæ, pulpita scanderes
cum quondam in sophico seu medico choro.

Gratatur calidis insuper ausibus
plausu, reque simul gestit ad æthera
jam jam tergeminis tollere honoribus.

Conatus laudare tuos res æqua videtur
Cesse mihi, & dociles concelebrare manus.
Ergo quos peperit tua nunc tibi Musa patronos,
ut sint consilio, sintque secunda precor.

*Excellenti DN. WVEDELIO, pro Doctoratu in Arte
medica solemniter impetrando, disputanti, ex
animo gratulatur successus invidendos*

JOH. THEODORVS SCHENCK,

Med. D. Prof. Publ.

Culto.

Cultorem nunquam dimittit *ad egr* Apertā;
VVEDELI, *facis* hinc, quæ sua dona, vides.

Clarissima Dn. Doctorando animum gratulatur

Ioh. Arnoldus Friderici, D.

P. P. p. t. DECANVS.

Floræ sacerdos, candidatus attium
pulcherrimarum, filius Hygeæ bonæ,
adulterino haud editus partu, frequens
qui spurcat orbem literatum hoc seculo;
certus salutis autor; o victor potens
sævæ cohortis februm, nostræ bonus
& sanitatis stator, & cuivis leni
primis sub annis, qui juvenis addunt choro,
æquandus omnium scientia gravi
rerum, decora laurea quivis fiet
nunc dignus, Hygea bona quam donat suis;
Id veritate jam loquor salva: tamen
VVEDELIVS quovis meus erit dignito.

*Hoc extemporaneo
de honoribus, quos ob raram eruditionem ex
merito acquirebat,
Fautori & Amico suo honoratissimo Imque gratulari
debuit, voluit*

M. JOH. PRÆTORIVS, Quedlinburgensis;
Facult. Philos. Adjunctus.

F I N I S.